

**SİLSİLE-NÂMELER
VE
İRLANDA-DUBLİN,
CHESTER BEATTY LIBRARY'DE
BULUNAN
1598 TARİHLİ ZÜBDETÜ'T-TEVARİH**

Sadi BAYRAM

A silzâde tutku ve düşüncesi, batı dünyasında olduğu gibi, doğu dünyasında da Orta Çağ'dan beri çoğu insanımıza konu olmuştur. Batı dünyasında, kont-kontes, baron-barones gibi....Kral-kralice, baron-barones, kont-konteslerin müstesna salonlarını, aile büyüklerinin portreleri süslemiştir. Ressamlar ise, konuyu istismar ederek, şahsi çalışma alanlarını genişletmek imkânını bulmuşlardır.

Doğu dünyasında ise; emir-sultan, padişah, kral ve derebeyler, beyler, meşhur ağalar felsefelerine göre geçmişlerini, daha ziyade kahramanlara ve din büyüklerine bağlama ihtiyacını duymuşlardır. İslâmiyetin kabulünden sonra; İslâmiyetteki geleneksel resim yasaklarını dikkate alarak, şair-meddah, folklorik tarihçiler kanalı ile padişah-sultan, emir-bey gibi devrin önemli idarecilerinin soyalarını, ya bir kahramana veya bir din büyüğüne bağlamayı, âdet haline getirmeye çok uğraşmışlardır. Bu şekilde de sanatçıların aldıkları ihsan, önemli oranda arttığı zannedilmektedir. Konu edilen şahsın da bundan dolayı, mevkii ve etrafındaki hegemonyasının arttığı, varsayımlar arasındadır.

Devrin önemli idarecilerine, kendilerinden önceki cihan tarihinin özetleri, onların anlayabileceği açıklıkta ve seviyede anlatma veya yazma alışkanlıkları da yerleşik düzene geçer geçmez başlamış ve yüzyıllarca devam etmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in babası Sultan II. Murad'a takdim edilen 824, 835, 843 H./1421, 1431-32, 1439-40 M. tarihli takvimler bunlardan birkaçıdır.¹ Sultan III. Murad zamanında yazılan Tevârih-i Cedid-i Mir'ât-ı Cihân bunlardan sayılabilir.²

Önceki yüzyıllarda başlayan şifahî tarihi yazıp, padişahlara verme ve bu tarihlerden padişah ve vezirlerin ders alması geleneğinin, Orta Asya, Abbasiler, Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları'nda ve Osmanlı İmparatorluğu'nun son

dönemlerine kadar devam ettiğini zannediyoruz. Zira taş baskılı silsile-nâmeler, Nakibü'l-eşraflar tarafından verilen ber'atlar, seyyidlik ünvanları, bunların birer delilidir.

Osmanlı toplumu, Hz. Muhammed soyundan gelenlerin; yani, seyyidlerin soyağaçlarını Nakibü'l-eşraf adı verilen bir makam tarafından tutulmasını emretmiş, yakın tarihlere kadar bu müesseseye devam etmiştir. Dolayısıyla her önüne gelenin seyyidlik vasfını alması bir nebze önlenmiştir. Soyağaçlarının ekserisi rulo şeklinde ve kırmızı-siyah mürekkeple yazılmıştır.

XVI. asırda ise bu moda, oldukça yaygın olup, belli bir kısmı da tezhipli ve madalyonlu minyatürler halindedir.³ Bu yazma eserler Zübdetü't-

1. Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, I, İstanbul, 1961, 123 s.
2. Osman, **Tevârih-i Cedid-i Mir'ât-ı Cihân**, (Çevirip düzenleyen: Atsız), İstanbul, 1961, 84 s.
3. Sadi Bayram, Musavvir Hüseyin Tarafından Minyatürleri Yapılan Silsile-nâme, **Vakıflar Dergisi**, S.13, Ankara, **Image**, S.30, Ankara, 1990, s.11-15; Sadi Bayram, Ankara Etnografya Müzesi'ndeki Madalyonlu Silsilenâme'de Doğu Anadolu ve Batı Asya, VII, Türk Tarih Kongresi, C.II, Ankara, 1981, s.645-655; Günsel Renda, Topkapı Sarayı Müzesi'nde H.1321.no.lu Silsilenâme'nin Minyatürleri, **Sanat Tarihi Yıllığı**, S.V, İstanbul, 1973, s.443-495; Günsel Renda, New Light on the Painters of the Zübdat-al Tawarikh in the Museum of Turkish and Islamic Arts in İstanbul, **IV eme Congrès International d'Art Turc**, Aix-en Provence, 1976, s.183-200; Günsel Renda, Ankara Etnografya Müzesi'ndeki 8457 no.lu Silsilenâme Üzerine Bazı Düşünceler, **Kemal Çağ'a Armağan**, İstanbul, 1984, s.175-202.; Ebül Gazi Bahadır Han, **Şecere i Terakime (Türkler'in Soy Kütüğü)**, Tercüman, 1001 Temel eser, No.33.; Emel Esin, Son Çağatay Devrinde Doğu Türkistan'dan Resimli Bir Han Silsilenâmesi, **İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi**, C.V, İstanbul, 1973, s.171-204.; Sadi Bayram; İrlanda-Dublin, Chester Beatty Library'de Minyatürlü Bir Osmanlı Tarihi (Zübdetü't-Tevârih), **Kültür ve Sanat**, S.12, Aralık 1991, T.İş Bankası yayınları, Ajans-Türk Gazetecilik ve

Tevârih, Subhatu'l-Ahbar veya Silsile-nâme adıyla da anılmaktadırlar. Söz konusu minyatür portreli eserler Bağdad, İstanbul, Edirne, Kazvin ve Konya'da yapılarak ekoller, atölyeler de kurulmuştur. Mevlevî Dergâhları⁴ da bu çalışmalara destek olmuştur.

Bağdad ekolüne ait bir Zübdetü't -Tevârih, İrlanda'nın Dublin şehrinde Chester Beatty Kütüphanesinde T.423 numara ile muhafaza edilmektedir. Eser, Şevval 1006 H./Nisan 1598 M. tarihli⁵. Hattatı, Bağdad'da ikâmet eden İsfahanlı Ebu Talib'dir. Yazma üç kısımdan ibarettir. Ketebe, birinci kısmın sonundadır.

I. Kısım: Bir çok Zübdetü't -Tevârihlerde olduğu gibi, Yusuf bin Abdülhadi tarafından Arapça olarak kaleme alınmış olup, Hz. Muhammed ve Ashabına ait biyografik bilgilere haizdir. 1 a varâğı boştur.

1 b - 2 a varakları karşılıklı zahriye sayfası olup, tezyinatı XVI. asırdan çok XVII. asır özelliklerini tam olarak yansıtır. Kartuşlar cetvel dışına taşar. Üst, alt ve yanlarda da kartuş ilâveleri vardır.

İki sayfalık Arapça metin bulunan her sayfada 12 satır mevcut olup Elhamdülillahillezi kelimisiyle başlar ve aşağıdaki anlamı veren metin bulunur.⁶ (s.115-114)

Allah'a hamdolsun ki; en iyi yarattığı bütün halkından Hazret-i Resül-ü Ekrem Nur-u vücud-u ilâhiden ve gizli emniyetli yarattığı en iyi mahlûkattır. Fazlasıyla verdiği nimet ve yardımlar sükûr hamdi hak etmiştir.

Şahadet ederim ki; Allah'tan başka ilâh yoktur, saltanatında ve mülkünde tekdir ki, iyiliği ile ve yardımı ile yarattıklarını kendine sevindirmiştir. Vaad olunan Cennetine yaklaştırmıştır. Haznelenen ateşten uzak tutmuştur. Ve yine şahadet ederim ki; Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir ve sevgilisi ve arkadaşısıdır. Allah'ın selât ve selâmı üzerine ve ehline ve arkadaşlarına ve eşlerine ve emniyet içinde yaşayan ümmetine olsun.

Sonra, ateşe atılan ve sırtında bol ve büyük günahları ile tanınan kulu **Abdülhadi oğlu Yusuf** sözlerine dayanılarak hazırlandı.⁷

Kardeşlerden bir kardeş ve tanıdıklarından bir sevgili ve yücelerden biri bu nebevi şecere ve parlayan inciye tanıtan ve gösteren cevherlerden bir cevher ve incilerin en pahalısı, düşünceleri ihya eder ve yanındaki beyinler durur ve bazıları Racım Kıssasını aldırış etmeyip hafife alır ise, Baracım⁸ kavmi gibi kayber (?) Peygamberlerin ahvalinde ve buyruklarını bir çıkar için değiştirip ve iyi emirlerine itaat ve rızalarını almayıp ve onlardan istenileni yerine getirip, tamamlayıp ve vafına şereflendirip rızıklarını paylaştırmada hızlandırıp ve beş safhada belirlenmiştir.

Birincisi; Hizmet görenler ve kullarını ihtiva eder.

İkincisi; Komutan ve askerlerini,

Üçüncüsü; Silâh ve malzemelerini,

Dördüncüsü; Askerleri ve bineklerini,

Beşincisi; Peygamberin sîret yani hayatını ve ondan olan cevherler ve layık görülen inciler anlatılır.

Metin oldukça ağıdalı olup, ekseriyeti Allah'a ve Hz. Muhammed'e methiye ile yapılmış bir giriştir. Eski çağlardan XIX. yüzyılın sonuna kadar; devlet büyükleri, Padişah, Hz. Muhammed ve Allah'ın şefkatine sığınmak için bu tür yakarış ve övücü cümlelerden müteşekkil iki sahifelik başlangıç konuya giriş yazılması, âdedi bulunmaktadır.⁹

2 b - 3 a varakları; Hz.Peygamberimizin soy ağacı olup, Hz.Muhammed'in babası Abdullah, dedesi Abdülmuttalib'den, Ka'b'a kadar getirilir.

3 b - 4 a varakları, Hz.Muhammed'in hanımlarının sülâlesi soy ağacıdır. Ancak burada bir yanlış ciltlenmeden olsa gerek, Meymune, Havle, Sevde binti Zem'a ile başlar. Reyhâne 3 b varâğında yer alır. 4a varâğında; Cuveyriye, Safiyye, Zeynep, Mariye'nin soyu bulunmaktadır.s.111-110

4 b varâğında; Hz.Muhammed'in ilk eşi, Hz.Hatice Validemiz, Hz. Aişe, Ümmül Habibe ve Esma Hanım'ın şeceresi bulunur. (s.109)

5 a varâğında; yine Hz. Muhammed'in eşlerinden, Hafsa, Ümmül Seleme, Zeynep, Ümmül Şerik'in isim ve soyları yer alır. (s.108)

5 b varâğı evlâd-ı Nebî olup; el-Kasım, Tahir, et-Tayyib, İbrahim, Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Fatıma'nın soy ağacı bulunur. (s.107)

Matbaacılık Sanayii, s. 63-68; The Zubdat-ut Tawarikh of 1598 At The Chester Beatty Library In Irland, s. 93.; Hans Georg Majer, Die Karlsruher Türkenbeute, Handschriften Und Dafter, Kat. 314, das Buch Quintessenz der Historien, hirmer Verlag München, s. 369-378

4. Filiz Çağman, XVI.yüzyıl Sonlarında Mevlevî Dergâhlarında Gelişen Bir Minyatür Okulu, **I. Milletlerarası Türkoloji Kongresi**, 15-20 Ekim 1973, İstanbul, 179, s. 651-676.

5. Sadi Bayram; İrlanda-Dublin, Chester Beatty Library'de Minyatürlü Bir Osmanlı Tarihi (Zübdetü't-Tevârih), **Kültür ve Sanat**, S.12, Aralık 1991, T.İş Bankası Yayınları, Ajans-Türk Gazetecilik ve Matbaacılık Sanayii, s. 63-68; The Zubdat-ut Tawarikh of 1598 At The Chester Beatty Library In Irland, s. 93 (Varak numaralarının hatamızı bu yazı ile düzeltiyoruz).

6. Arapça metin çeşitli edebî sanatlar ifâde etmektedir. Dolayısıyla metnin anlamını Türkçe ifâde etmek oldukça zor olmuş, kelime tekrarı yapılmıştır.

7. Abdülhadi oğlu Yusuf ismi, ilk sayfanın son satırında geçmektedir. Bkz. S.Bayram, **Vakıflar Dergisi**, S.XIII, s. 264, 300.

8. Baracım Kavmi (?)

9. Bu tip övücü girişleri VGM nüshası, Topkapı Sarayı Nüshaları ve bazı vakfiye başlangıçlarında da görüyoruz.

6 a varağında, Hz. Muhammed'in gerdege girmedigi hanımlarının soyları vardır. (s.106)

6 b varağı Ashab-ı Nebî sayfası olup; Hz.Ebubekr, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Zübeyr, Hz.Said, Hz.Saad, Hz. Ebu Ubeyde, Hz. Abdurrahman'ın soyları vardır. 7 a'da Hz. Adem'den başlayıp Hz. Nuh ve Huzeyme'ye kadar iner. (s.105-104)

7 b- varağı Hz. Muhammed'in kız çocuklarının evladlarının soyu; 8 a varağı, Peygamberimizin amca oğulları soyu yeralmaktadır. (s.103)

8 b-9 a varaklarında Hz. Muhammed'in halalarının soyu bulunmaktadır. (s.101-100)

9 b varağı Peygamberimizin amca oğulları, babası, dayıları; 10 a varağı hizmet eden cariyele-ri, köleler ve Peygamberimizin anneleri yer alır.

10 b-11a varağı, Hz.Peygamberimizin amcaları yer alır. Tezyinatlıdır. (s.97-96)

11 b - 12 a varağı binekleri (develeri) ve yemek kapları, kullandığı eşyalar, köleleri hakkında bilgi vardır. Bilâl-i Habeşi de bu sayfada yer alır. (s.95-94)

12 b varağı;kâtipleri,silâhları,emirleri yer alır.

13 a varağı 4 x 4 = 16 kareye ayrılmış olup her kare içinde; Peygamberimizin işçileri, vezirleri, hâkimleri, hazine eminleri, polis görevini üstlenen korumaları, develerini güden çobanları, silâhdarları yer alır. Aynı varağın altında 7 satır halinde, Hz.Muhammed zamanında meydana gelen hadiseler özetle anlatılır. (s.92)

13 b varağı 13 x 12 kare çapraz cetvellidir. burada Peygamberimizin amcaları, kızları, torunları, komutanları, ümerâlar, kâtipler, Peygamber Efendimizin doğumundan vefatına kadar geçen çarpışmalar, fütûhatlar vak'alar, kısa ve öz olarak yazılmıştır.

14 a varağı 9 x 9 kareye ayrılmış, altında ise, birer kare azaltılarak toplam 113 kare elde edilmiştir. Sağdan sola çapraz biçimde siyah mürekkeple yazılmış metin; soldan sağa (çapraz, sağdan sola okunmak üzere) kırmızı mürekkeple metinler yazılmış ve yukarıda sözünü ettiğimiz karelere siyah-kırmızı metinler tek kareye gelecek tarzda, hizaları da bozulmamak kaydıyla oturmuştur. Aynı şekil, Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan Zübdetü't- Tevârihlerde de¹⁰ bulunmaktadır.

Yukarıda şeklini izah etmeye çalıştığımız cetvelde sırası ile; Hz.Muhammed, Hz.Ebubekr, Hz. Ömer, Hz.Osman, Hz.Ali, Hz.Hasan, Muaviye, Yezid bin Muaviye,Muaviye bin Yezid, Abdullah bin Zübeyr, Mervan bin Hâkim, Abdülmelik Mervan, Abdülmelikoglu....., Süleyman bin Abdülmelik, Ömer bin Abdülaziz'in ömür, hilâfet, vefat, gasıl, kefin, defin gibi kronolojik bilgileri, güzel bir minzanpaj tekniği ile okuyucuya sunulmaktadır.

Son karelerin sağında ve solundaki dairelerde; hattat adı, şehir ve Allah onu affetsin, ibaresi

vardır. Dairelerin yanındaki zemini koyulaştırılmış kısımda ise, **Şevval 1006** tarihi Arapça yazı ile verilmiştir. (s.90)

II. kısım: 14 b varağında başlar (s.89). Diğer eserlerde olduğu gibi dünya tarihi kısa olarak anlatılır. Osmanlıca yazılmıştır. 14 b varağı yine yıldız bir akroterle vakfiye tarzı tezyin edilmiş olup altında 8 satır metin bulunmaktadır. Kısa dünya tarihini anlatan metin 17 b varağına kadar devam eder. Ancak metin bitmemekte devam ettiği kelimelerden anlaşılmaktadır. Ancak metnin devamı boş sayfa olduğu halde yazılmaması, eserin eksikliğini ortaya koymaktadır. Her sahifede 17 satır bulunur. 17 b varağı altın yıldızla cetveli diğer sayfalardan biraz küçüktür, ancak yine 17 satır sıkıştırılmıştır.

Metin Sipas ale'l-ıtlak ve sitayiş ol Bari Halâyık ibaresi ile başlar ve Vakıflar nüshasında¹¹ olduğu gibi bir buçuk sayfa 3-4 kelime değişiklikle aynen devam eder, daha sonra özetlenerek değişir ve Sultan III. Murad oğlu Sultan Mehmed'in adı geçer ve devam eder. Hattat, genelde (b) yerine devamlı (p) harfi kullanmıştır. Dolayısıyla Azeri olması veya Fars tesirinde olduğu kabul edilebilir ihtimaller arasındadır.

II. kısmın Latin harflerine çevirisi şöyledir:

*Sipas ale'l-ıtlak ve sitayiş ol Bâri Halâyık, Hakîm-i kadîm hazretlerine olsun ki; vücûd-i âlem, bel âlem-i vücudanın bahr-i cûdundan bir katredir ve şuhud-i nur-u zuhur anın zuhûr-i şuhudundan bir lemhadr bir mübdi'dir ki, bir kelime-i kün ile bunca bin kelimat-ı hakayık zât-ı ümmü'l-kitabdan levh-i fitra üzere tasvir buyurdu. Vücûd-i insan kelime-i câmia ve hem sahife-i kâmile kulûb-i âlem nûshasından intihap edüp lâtif düzdi ki, içinde suver-i cümle maânî ve kelimât-ı sebu'l-mesânî tecrid buyurdu bir muhteridir ki mahz-ı istifa ve hulûs-i ictibayla Hazret-i Adem-i safî aley-hisselâm mecmuasından güzin-i kulûp "**hammertu tînete âdemi bi-yedi erbâine sabahen**"¹² mucib-i üzre dest-i kudret ve pürkârâdet birle dâire-i vücud safha-i şuhûd-i âlem üzere zer'etti."Ve lekad kerremnâ beni âdeme ve hamelnahüm fi'l-berri ve'l-bahri"¹³ muktezasınca livâ-yı kerâmet-i beni âdem bir mefârik-i ehl-i âlem üzere fer'etti, ana hil'at-ı suretle" innallâhe teâlâ haleke âdeme âlâ suretihi"¹⁴ hil'atın geydirüp ve tuğra-yı ğarra-yı "**lekad halakna el-insâne fi ahsen-i takvim**"¹⁵ unvân-ı menşur tıynet eyledi vasi-*

10. TKSMK.H. 1324, s. 25-26.

11. VGM. Nüshası, S.Bayram, **Vakıflar Dergisi** S.XIII, s. 254-255. ile karşılaştırmız.

12. Kırk sabah Hz. Adem'in çamuru ile pisirilmiş.

13. İsra Suresi 70. âyet.

14. Hadis

15. et-Tin Suresi 4. âyet.

yet-i hilâfet-i " **innî câilün fi'l-ardi halife-ten**¹⁶ vefkı üzre arsa-i gabrâdan mele-i a'lâya erişirdi ve anun zat-i zürriyatından enbiya ve evliya-yı fazıl ve ni'met ve mezîd-i kerâmet ile mahsus ve mükerrem kılûp kenef-i ismetde ve hücre-i riâyette perviş kıldı ve cümle enbiyadan seyyidi'l- mürselin ve hatimi'n-nebiyyin Hazreti Muhammed Mustafa sallâllâhü aleyhi ve âlihî vesellem güzin kıldı ve batı ebed tahta-i nisba yâd edüp tâc-ı mahbûb ser saadetine nihad etti. Salavat-ı zekiyat-ı na'ma'dûd ve tahiyat ve vâfiyat-ı nâ mahdûd ilâ yevmi'l-mev'ud evvel nûr-i pâk sahib-i makam-ı idrak subhâneke mâ arafnâke ve ki'lefi şanihi" **levlâke lema halektul**¹⁷ eflâke kail-i kâvil küntü nebiyyen ve kenci hazain-i küntü kenzen mahfiyya reh-nûma-yi akvam-i sübûl ve Pişvay-i ve ma **Muhammed'ün illâ rasûlün kad halet min kablihi'r-rüsûlû**¹⁸ serdefter sahife enbiya ve fihrist-i ceride¹⁹ evliya ve hurşidfelek-i asfiyâ ve merkez-i dâire-i asfiye Hazreti Muhammed Mustafa Sallallâhü aleyhi ve sellem ve âli müctebâ ve eshab-ı muktada ve hulefâ-i mühtedâ üzerine olsun ki cümle enbiyaya piş-va ve zümre-i evliyaya rehnûmadır **emma ba'dû**²⁰ et tevlûd-i kavaid-i mahamid-i ilâhi ve tesis-i mebanî dürdür. **Selef-i penahi Sul-tan berhaka ve burhan mutlak-ı hasil-ı kevn-i ve mekân sahip Kur'an zaman fahr-i Ali Osman es-Sultan ibn es-Sultan ibn es-Sultan ibn es-Sultan Mehmed**²¹ **ibn-i Sultan Murad Han hamise** evvel sultan girdun Cenab-ı etnap serâdekat izzet ve kamaran-i vesrapert felek-i asa-yı sahib-i Kur'an-i bavted devamdır. Arsa-i eyyam müek-ke ve muhallet müebbed-i bad ve kavaid-i saltanat ve esas-ı devlet bir basit memleket ve eftar-i inayet Padişah-ı esfasık mahtemah-i bir sersururan memâlik-i namütenahi taban ve derhaşan-ı bedal-i yevmu mübasûl adem-i ya rizakul ibad.

Nüşaraçon tam kırdımın gübdet-tarih-i nam kırdım. Min ağazbiyan berkerd-i Adem peygambere salavatullah-i nam kırdım min ağazbiyan berkerd-i Adem Peygamber'e salava-tullahi aleyhi derunundan beru ta hatem-i Re-sûl-ü Muhammed Mustafa Resulullahi aleyhi vesellem vilâdetine diğer ehl-i acem eder ki, al-tı bin on üç yıldır, bazıları derler ki, beş bin do-kuz yüz yıldır²² ve bazı eshab-ı hesap eder ki ebced i hurufun adedi miktarınca der ki beş bin dokuz yüz doksan beş yıldır. Emma Yahu-diler türabından şöyle nakıl ederler ki²³, Hz. Adem Aleyhisselâm zamanından ta evvel za-mana değin ki, Hz. Resulullah (Sallallahü aley-hi vessellem) Mekke'den Medineye'ye hicret et-ti. Beşbin kırk üç yıldır. Ve Nasar-i incil'den ri-vayet ederler ki²⁴, Hz. Adem Aleyhisselâm za-manından ta Resulullah Hazretleri (sallallahü

aleyhi vessellem) zuhuruna değin beş bin yüz yetmiş iki yıldır. Amma kaul-ü ibni Abbas (radi-yallahü Anh) böyledir ki Adem safiyullah vak-tinden ta Hz. Nuh Aleyhisselâm Tevafanına²⁵ değin iki bin iki yüz elli altı yıldır. Ve ondan Hz. İbrahim Aleyhisselâm mevlûduna değin bin yetmiş dokuz yıldır. Ve ondan ta Hz. Süley-man Nebi zamanına değin ki, Beytül Makdis (Küdüs) bina etmiş idi. Beş yüz otuz altı yıldır. Ve ondan ta Hz. Musa Aleyhisselâm zamanına değin beş yüz altmış beş yıldır. Ve Onan berû Hz. İskender Yecuce ve mecûce Seddi yaptığı zamana değin yedi yüz onyedi yıldır.²⁶ Ve On-dan berû Hz. İsa Ruhullah mevlûduna değin üç yüz altmış dokuz yıldır, ve ondan beru ta Hz. Muhammed Mustafa (sallallahü aleyhi ve sellem) ve aleyhim ecmaîn düne değin dört yüz otuz dört yıldır. Bu takdirce Adem aleyhisselâm devrinden Hz. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) devrine değin beş bin dokuz yüz elli al-tı yıldır²⁷. Bu irade ihtilaf çoktur. Amma Sey-yid Nimetullah Hazreti'nden rivayet olundu ki, Hicret-i Nebeviyye'den dokuz yüz doksanınıcı yılında dâr kamer nihayet bulup dâr duhul ha-kimdir. Ve evvel-i tarihte vücude gelen evladın on sekiz yıldan sonra vücuda gelen eşrat pahte yetişe denmiştir. Yıllar Kameri hisapla mıydır, yoksa Şemsiyye dummiyle hisaplamıydır malûm değildir. Nitekim, Eshab-ı Kehf Kıssa-sından haber verir. "**Ve lebisû fi kehfihim si-nine vezdad-ü tis'a**"²⁸. Bu âyet-i Kerime nü-zulünden sonra Yehud ve Nasara mübahişe dü-şüp dediler; üç yüz yıldan biz bilmemiş ve ki-

16. Bakara Suresi 30. âyet.

17. Methiye

18. Ali İmran Suresi 144 âyet.

19. İlave biter. VGM. nüshasında bu cetvel olmadığı için belki bu satır çıkarılmış olabilir.

20. Değişik metin buradan başlar.

21. Eserin IV. Mehmed için hazırlandığını ifade eder. Diğer emirlere verilen eserlerde bu kısım değişir.

22. Karşılaştırmız, Atsız'ın yayımlandığı takvimlerle.... Bazı yerlerde 5009 yıldır, bazı yerlerde ise 5995 yıldır (?)

23. Yahudi tarihleri de araştırılmış ve o zamanki Tevrat'tan da istifade edilmiştir. 1981, s. 253-338.; Sadi Bayram, Medallioned Genealogies,

24. İncil'den bahsetmesi, yazarın Orta-Doğu kültürünü incele-diği, bu konuların sözkonusu coğrafi bölgede çok tu-tulduğu, yani moda olduğunu gösterir.

25. Nuh Tufanı, M.ö. 2.200 seneleri olduğu varsayılır. Bkz. Sadi Bayram, **Mukaddes Kaynaklara Göre Güney-Doğu Anadolu'da Proto-Türkler**, Türk Dün-yası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1990. s.16-28

26. Çin Seddi M.Ö. 400-215 yılları arasında yapılmıştır. (Bkz. Proto-Türkler s. 77).

27. 5956 21. dipnotta 5995, 5009 tarihleri veriliyor. O devrin tarihçilerinin bu konularda anlaşamadığı VGM. nüshasında s. 16'da sarahaten belirtiliyor. (Bkz. S. Bay-ram, **Vakıflar Dergisi** S.XIII, s. 259

28. Sure-i Kehf, 18/25. âyet.

taplarımızda yoktur, deyû biz Hâk Teâlâ celle ve Alâ buyurdu ki, kul Allahu âlem" **Bima lebisû gaybe's-semavati ve'l ardi**²⁹, bazıları tevil ederler ki, üç yüz yıl şemsiye oldu ve dokuz yıl dahianın üzerine ziyade oldu ve şühurî Kameriyye hesab-ı üzerine üç yüz dokuz yıl oldu. Zira ki herbelde sene-i Şemsiyyenin ve sene-i Kameriyye'den on gün karib tafavutu olur. bu takdirce üç yüz Şemsiyye olur ve üç yüz dokuz yıl ve iki ayca ve on dokuz gün olur. Sene-i Kameriyye beşbu kadar teksir-i kelâm-dan ğaraz şöyle malûm oluna ki; mahfiyat hazin-i ilâhiyye beşdirler. Elim variddir ki ana matlah olmak hiç efridanun eline verilmiş değildir. İş bu âyet-i hakime ile ki içine Yunus ilmi zikir olunur" **Innallah'e indehu ilmu's-saati ve yünezzil'lül-ğeyes ve yâlemû ma fi'l-erham ve ma tedri nefsun mazteksibu ğaden ve matedri nefsun bi eyyi arzin temut. Innallahe alimün habir**³⁰ âyet-i kerimenin maanisi zahiri mazmun mahalisi budur ki beş nesnenin Nun* ilmine hiç nefis yol bulmak müyesser değildir. Evvel kıyam saat ikinci navakidde yağmur yağar, üçüncü ana rahmindeki oğul mudur, ya kız mıdır. Dördüncü herkesi yarın ki gün ne amel işleyesi gerekindir?, Beşinci herkesi ne vakdın ölesi gerek ve ne yerde defin olası gerekindir? İş bu beş nesneye Allahü Teâlâdan celle ve alâdan gayri hiç kisven ıtıla-i yoktur. **"Ve'l-ilmü indel-lah"**³¹ ve dahi malûm evvelâ ki Cihan-ı Padişahlarınun esnaf-ı eskidirlerdir. Birî sınıfı cahiliyedir, biri sınıfı islamidir, amma evvelki sınıfı cahiliyedir, Onlar Hz. Resulullah (Sallallahü aleyhi vessellem) derununda evvel dünyaya gelmişlerdir. Ve onlarda bir tabakadır. Evvel Boşdadyan, ikinci Kebiseyaban, üçüncü Eşkanyan, dördüncü Sasanyan ve bunlar yetmiş iki tezer dört bin yüzseksen bir yıl ve kaç ay dahi Padişahlık etmiştir. Bu dört tabaka Keyumert (Keyumers) neslindendir. Bunların iptidası Kayumers ve intihase Yezdücürdür ki ahir mülk Acemdur ve Hz. Resulullah (sallallahü aleyhi vessellem) derune değin ekseriyye selatin diyar-ı Acem'e ve Enbiya diyar-ı Arab'a gelmiştir. Amma onlar ki ne? sınıfına islâmidir. Hz. Resulullah (Sallallahü aleyhi vessellem)den sonra dünyaya gelmişlerdir. Onlar dahi birinci tabakadır. Evvelü tabaka Beni Ummyye'dir ki, Cihar-ı yâr Rıdvanullah Teâlâ aleyhim ecmain hilâfetinden sonra dünyaya beğlik onlara müyesser oldu. Ve bunlar on üç tendir bir kıyas yüz yıl mikdarı beğlik ettiler. İkinci tabaka Abbasiyan der ki Beni Ümeyye'den sonra hilâfet onlara mukarrar oldu. Onlar otuz yedi tendir beş yüz yirmi üç yıldan ve on bir ay ve bedgül hilâfet sürdüler. Üçüncü tabaka Samaniyan der ki onlar dokuz tendi ve yüz altı yıl beğlik eylediler.

Tabaka-i Ali Büveyh dördüncü der ki onlar onaltı tendir ve tamamı ehl-i alem ikiyüz otuz yedi yıl beylik sürdüler. Beşinci tabaka

Beni Sebuktekin derki, onlar on bir tendir ve yüz yetmiş iki yıl ve beş ay miktarı beğlik eylediler. Altınca tabaka Harezmiyan der ki, onlar dokuz tendir ve yüz yetmiş iki..... (s.83)

17 b- varağında çeşitli milletlerin tabakaları anlatılır. 1.Tabaka **Emeviler**; 2.tabaka, **Abbasi-ler**; 3. tabaka, **Samaniler**; 4. tabaka, **Ali Büveyhoğulları**; 5. tabaka, **Sebuktekin**; 6. tabaka, **Harezmi**. 7. tabaka, **Selçukiyân'dır**. Yüzyetmişiki kelimesi ile varak sona erer. 23 b. varağında metin devamına benzer bilgiler de bulunmaktadır.

18 a - varağı tamamen boştur. Herhangi bir yazı, şekil ve tezyinat yoktur.

III. kısım ise: Madalyon içinde 87 minyatür bulunmakta, minyatür kenarlarında, peygamberler, sülâleler ve şahıslar hakkında çok kısa notlar yazılmıştır. Padişah ve hükümdarların çocuklarının isimleri de birer zemini beyaz daire içine konmuştur.

18 a- varağında, diğer eserlerde olduğu gibi Hz. Adem ve Havva minyatürleri olması gerekirken yoktur. Kayıp mı yoksa yapılmadı mı, bunu eseri bizzat göremediğimiz için bilemiyoruz.³²

Eserin madalyonlu minyatür kısmı 18 b varağında başlar ve 28 b varağına kadar devam eder, 28 b varağında, Osmanlı Padişahı Sultan III. Mehmed ile sona ermektedir.

18 b varağında: Nesli Keymers, nesli **Şit** ve **Kabil** nesli devam etmektedir. Hz. **İdris**, elinde kitap, yazı yazarken melekler birlikte tasvir edilmiştir. Etrafındaki notta ise, Hz.İdris'in ilk gömlek ve kaftan-ı diktığı, ilk yazının onun zamanında icad edildiği yazılmıştır. Bilindiği gibi ahi geleneklerine göre Hz.İdris terzilerin de pîridir. Altta, solda **Cemşid**, sağda, **Hz. Nuh** gemisiyle minyatürü yapılmıştır.

19 a varağında: üstte, Hz. Nuh'un oğulları **Yafes**, **Ham** ve **Sam**; altta, Hz. **Hud**, Hz.**Salih** devesi ile görülmektedir. Hz. Hud neslini; **Sam**, oğlu **Ebu Kesiler**? **Mahmud**, oğlu **Erfeşed**, oğlu **Seddar**, oğlu **Şalh**, oğlu Hz. **Hud** olarak gösterilmektedir. (s.80)

19 b varağında; Solda, Keyumers neslinden **Persab**; Altta ortada Hz.**Hızır** ve Hz. **İlyas** birlikte; altta solda **Azer**, sağda, **Ezru** oğlu **Harun** kitapları ile tasvir edilmiştir. (s.79)

20 a varağında:Hz.**İsmail**, sağda Hz.**Halil**; Ortada **Feridun** nesli **Hoşenk** evladı **Afraz-yab**; altta solda Hz. **İshak**, sağda, Hz. **Yakup** görülmektedir. (s.78)

Ayrıca şu not vardır: **Bu Efrâzyab Meliki Türkî idi**. Mecmu **Türkistan** ve **maşrik halkı** ve **Maveraünnehr** bunun elinde idi. Ve **Persab** askeri vardı. **Şöyle ki; adedin bilmez-**

29. Sure-i Kehf, 18/26. âyet.

30. Sure-i Lokman, 31/34.

* Gelecekte haber veren ilim

31. Gerçek bilgi Allah'tandır.

32. Siparişimiz üzerine 1974 yılında Chester Beaty Library'nin Milli Kütüphanesi kanalı ile adımıza gönderdiği slaytlardan netice çıkarmaya çalışıyoruz.

di. Leşker çeküb **Menucehr** üzerine geldi ve 7 yıl **Menucehr'i** muhasara etti. Ahir, sulh ettiler. Bir pehlivanı vardı. İri idiş ordu arşı demavent taifi üzerinde hafezâr bir ok indi, ol attığı ok bir kör kuşun kanadına dokunup ol iklimi kerkes açub **Devamend** ve **Taberistan'u** geçüb **Ceyhun** kenarına düştü, ol diyarı cümle **Afrâzyâb** zaptetti. Vallahu âlem bi's-sevab ve ilayhi'l-mercen ve'l-ma'ab.

İshak Peygamber minyatürü yanında şu not var. **Ishak** Peygamber dua etti ki, oğulları çok ola, pes ol sebebden oğlanları çok olub ol diyarı tutdılar, sığmayub bir oğlu **Rum** diyarına vardı, onun nesline **Ben-i Asgar** derler ki aharı huruc ansız gerek.

20 b varağında: Üstte, solda **Menucehr**, sağda Mısır Sultanı **Yusuf Ruşen**; ortada, **Hz. Eyyub** ve **Hz. Yusuf**; solda **Zaloğlu Rüstem**, **Hz. Beşir** (nesli bitiyor); altta solda, **Hz. Zülkifil**, sağda, **Hz. Yuşa Nebi** minyatürleri yer almakta, yanlarındaki notta ise, ikisinin de nesli munkati oldu, yani kesildi deniyor. (s. 77)

Zaloğlu Rüstem, miğferinin üzerinde realist bir parsbaşı ve elindeki gürz ucunda keçi başı, çok güzel tasvir edilmiştir.

21 a varağında: Soldan sağa, **Keykavus**, **Hz. Harun**, **Hz. Musa** (ejder bastonlu); altta, **Hz. Leys**, **Hz. Şuayb** (yaşlı olarak tasvir edilmiş); altında, **Hz. İlyas**, altında **Hz. Elyesa el-Nebi**, altında **Hz. Aziz** (başına hâle konmamış), altında solda **Danyal Nebi**, sağda **İsmail Peygamber**'in minyatürleri yer almaktadır. (s. 76)

21 b varağında: **Hz. Davud Nebi**, altında **Hz. Süleyman**, altında **İskender Zülkarneyn**, altında **Hz. Zekeriya**, altında solda **Hz. İsa Aleyhisselâm**, sağda **Hz. Yahya** minyatürlerine yer verilmektedir. (s. 75)

22 a varağında: Sol kenarda, **Enuşirevan-ı Adil**; ortada üstte **Hz. Muhammed**'in dedesi **Abdülmuttalip**; altında **Hz. Muhammed**'in yüzü mikaplı olarak tasvir edilmiştir. **Hz. Muhammed**'in etrafında dört halife minyatürleri yer alır, soldan sağa, **Hz. Ömer**, **Hz. Osman**, **Hz. Ebubekr** ve **Hz. Ali**.

22 b varağında: Solda **Hz. Hüseyin**, sağda **Hz. Hasan** minyatürleri yapılmış olup başlarına da peygamberlerde olduğu gibi hâle konmuştur. Altta ise, **İmam-ı Azam Ebu Hanife**, **Eba Müslim** Radiyallahu anh ve **İmam Şafi** minyatürleri yer almaktadır. Eba Müslim yanındaki notta da; **Eba Müslim** Radiyallahu anh, memleketi Mervaniler elinden alıp Abbasilere verdi. Ahir Halife **Mansur** hile ile katledüb..... (s. 73)

23 a varağında: Solda **Melik Büveyh Deylemî**; ortada altta **Enuşirevan Ahmed Adil** (altındaki soy isimleri ise şöyle: Ebu Hasan, Nuh, Abdülmelik, Şedid, Ebul Hars Mansur isimleri mevcuttur.) ; Sağda üstte **Ebu Mansur el-Deylemî**, altta Halife **Harun Reşid**, onun altında **Me'mun Halife** minyatürleri yer almaktadır.

Bu sayfada ayrıca üç dikdörtgen çerçeve içinde Abbasiler, Samanoğulları ve Büveyh oğulları hakkında bilgi bulunmaktadır:

Tabaka-i Abbasiyan oğulları otuzyedî tendir. 523 yıl âzeni berayı hilafet sürdürdüler. Ol vakit ki **Hz. Resulün Sallallahü aleyhi vesellem** Uhut Kazasında mübarek başını yardılar. **Hz. Abbas**, elin alıp kaldırdı. **Resulullah**, ana dâa edüb dedi ki; "Refallahü kadreke ya sabiyu" ve bir gün dahi, **Hz. Resul Abbas'dan** sordu ki, sen mi bu kes? Baban mı? **Abbas** dedi ki; "ya resulullah, sen ulusun emma ben yaşlıyım dediydi. Pes **Resul Hazretine** bu söz hoş gelüb bâreke fi cemâlike" deyu dâa etti. **Pez Resulün dâası** berekatiyle silsileyi hilafet sürdürdüler ve **Abbas** neslinden ol hilafet iden **ebul Abbas Saffah** idiler. Şehr-i Zilkâde'nin onbeşinde sene mie vahiden ve selasun (8 Ocak 798 M.) bu daireler **ebul Abbas Saffah** evladını ve ensabını beyan eder.

Tabaka-i Samanyan, bunlar dokuz tendir. 106 yıl beylik sürdürdüler. Bunlardan ol tahta culûs eden **İsmailoğlu Ahmed el-Adil** idi ve **İsmail'in** dört oğlu var idi. **Ahmed** ve **Nuh** ve **Yahya** ve **İlyas**. Ve bunlar Irak'tan **Horasan'a** geldiler. **Mutemedbillâhi Halife Buhara** ve **Maverâünnehr'i** ve dehr-i (?) **Horasan'ı Ahmed'e** verdi bu tarih sene 380. (991 M.)

Tabaka-i Âli Büveyh, bunlar 16 tendir. 237 yıl beğlik sürdürdüler. Bunların aslı **Geylan Padişahı** oğullarından idi. Nesebleri, **Keyhüsrev'in** asrına zamana çıkar ki reh numa-i rüstem-zâl imiş bunların iptida tahta geçen **Melik Buveyh** idi.

Yevm-i ahed mübarek **Zilkade** şehrinin on beşinci gününde vaki' olmuştur. İşbu tarihte sene 330. (1 Ağustos 942 M.) (s. 72)

23 b varağında: Solda Sultan **Mahmud Gaznevî**, ortada **Biltekin**, sağda **el-Mutezzibillâh** minyatürleri bulunmaktadır. Altta, solda **Behram Şah Gaznevî**, sağda **el-Muktedirbillâh** minyatürleri görülmüyor. (s. 71)

24 a varağında: Üstte ortada **Sultan Sencer**; altta, solda **Melik Şah Ebulfeth**; sağda, **el-Müsterşidbillâh** minyatürü yer alıyor. (s. 70)

Minyatürlerin üzerinde bulunan iki parça notta şu bilgiler bulunmaktadır.

Tabaka-i Harezmiyan bunlardokuz tendir. 172 yıl ve onbeş ay beylik sürdürdüler ve **Bilgetekin** ve **Nâştekin Ferruh** (?) oğlanları **Sultan Sencer** havaslarından idi. **Sultan Sencer** buna **Havarizm Beyliğini** verdi ve çünkü vefat etti. **Büyük oğlu Atsuz** **Havarizmi** gene ana verdi ve **Havarizm Şahı** ad kodu. İşbu tarihte sene 391. **Müstekeyni** hep oğulları **Sultan Sencer** havaslarından idi. **Sultan Sencer** bu **Havarizmi** bekleyen virdi ve çünkü vefat etti. **Pek oğlu** otuz **Havarizmi** yine ona verdi ve **Havarizm Şah** edâ etti. İş bu tarih sene 391.

Tabaka-i Sebuktekin; bunlar, cümle 11 tendir. 172 yıl beş ay beylik sürdüler ve Sebuktekin mevâli-i Sâmani'yandır. Emir Nuh Sâmanî anı Horasan'a gönderdi. Emirân Horasanı ki âsî olmuşlular, diledi çün Sâmani'yân Devleti zait oldu. Mahmud Sebuktekin Abdül-melik b.Nuh ile muharebe edüb muzaffer oldu. Ve Padişahlık kendüye mukarrar oldu ve daru'l-hilafetten teşrif ve ahed-nâme ile sultana mulkat oldu. İşbu tarihte sene 387.

Tabaka-i Selçukiyân yirmi tendir. Yüztaltmış dokuz yıl saltanat sürdüler. Selçuk Handânı hanında refi'dir. Şol hadde ki beşinci iklima değin hüküm ettiler. İbtidâyi devletleri Ebu Tâlib Tuğrul ibn. Mikâyil Horasan'da zâhir olub.... aldı mesûd diledi ve alâü'd-devle feramûz ile sulh edüb mukâta'î kesti. Bağdat'a varub el-kâyimubillah halife dest-i yesâsirden halas edüb ve hilâfete nasb eyledi. Şam ve Rûmî zabt eyledi. İşbu tarihte 429.

24 b varağında: Solda altta **Cengiz Han** minyatürü minyatürü görülüyor. Sağ kenarda üstte, Abbasi sülâlesi devam ediyor ve **el-Mustansirbillâh** minyatürü, altında **el-Mutasimbillâh** minyatürü yer alıyor. (s.69)

El-Mu'tasim'in minyatürünün üzerinde;

"Otuz beşinci batındır. Hazreti Abbas'dan ve otuzyedinci halife der müddet-i hilâfet sene 70 tavahişden mütevâhhiş idi. Lâkin nıkme-i istimâ' ederdî ve cemi'i hülefâdan haşmet ve şevketi ziyade idi. Veziri hayin olmak için âfitâb perest-i etrâk nâ-pak cemi'i vilâyeti için ve **Türkistan** padişahı olan hulâgu Hân la'anehullâh Bağdat'a geldi ve azim muharebeler vaki' oldu. Ahir halife ve evlâd ve etbâ'î şehid oldu ve beni Abbas bundan tamam oldu. Allâhu â'lem sene 656.

Bu metnin yanında ise; **Tabaka-i Cengiz Han;** Cengiz han 13 yaşında iken babası fevt olub 27 yıl perişan-ı hâl olub gezerdi. Hiç kimesne anın haline muttali' olmadı. Ve iltifat etmedi. Andan sonra Allâhu Te'ala ki devlet verdi. **Hitay ve Hotan** iklimine tahta culûs etti. Ol semâya tecride ve ol nevahiyi müsahhar etti. Ve yirmi beş yıl saltanat sürdü vel rakeyn canibine teveccüh edüb âmmeti adını Cengiz Han lakab kodular yani padişahlar padişahı andan sonra **Buhara**'ya vardı. Buhara askeri yüzüymü büyük yer er atlu idi. Azim cenk vaki' oldu. Cengiz Hân galib oldu. Şehri harab eyledi. Andan sonra **Semerkand**'a revan oldu. Sultan Mehmed Teküş Havarizm şahı maveraünnehr padişahı idi. Azim askerle yedi kere yüz büyük adam ile mukabele olub "eyyuhel kefare uktulu'l-fecere" mazmûnî ile münhezim oldu. Azarbeycan'da vefat etti. Cengiz Hân vilâyet-i Horasan'ı zabt edüb ekser-i vilâyette katl-i âm etti. İbtida-i devlet bu tarihte vaki' olmuşdur. Sene 519.

25 a varağında: Avusturya National Bibliothek'de bulunan silsilenâme ile Vakıflar Genel Müdürlüğündeki Silsile-Name'nin 31. sayfası, Topkapı Sarayı Müzesi H. 1324, H.1591, H.1624, A. 3110 ve rahmetli üstadımız, Ord. Prof.Dr.Ahmed Süheyl Ünver'de bulunan silsile-nâme ile büyük benzerlikler gösterir.Sayfa kalıpları hemen hemen aynıdır. (s.68)

Bu sayfada; Cengiz Han oğlu **Kaan Han;** altında Cengiz Han oğlu Tüli Han oğlu **Mengü Kaan**, onun altında yine Cengiz Han oğlu Tüli Han oğlu **Hülâgü Han** minyatürleri yer almaktadır.

Cengiz Hân'ın minyatürünün üzerinde "vilâdet-i sene-i 532 âfitâb perest-i etrâk nâ-pak cemi'i vilâyet-i **Çin ve Maçin ve Hitay ve Hotan ve Türkistan ve Tatar** vilâyet-i padişah idi. Ol zamanda Maveraünnehr ve Acem vilâyeti Sultan Mehmed Harezmi Şah padişah idi. Evvel muhabbet iderdiler. Ahar tüccar sebebi ile adavet vaki' olub sene 300 (?) hicri Ceyhun'dan geçüb İran ve **Turân**'r³³ harab ve viran edüb ekseri vilâyetde katl-i âm edüb ve cemi'i ulema ve fuzelâ şehid ve mescid ve mimbri ihrak olub belâ-yı asûmanı gibi âlemi yaktı ve eğer mî piş-i neyl, katl ve garatta meşğul iken giriftâr-ı zindan ukbâ oldu. Yedi oğlu var idi. Kaan Oktay yerine padişah oldu. Evladı bi-hesâb idi.

25 b varağı: Diğer silsile-nâmelerde olduğu gibi burada da **Osmanlı Devleti**'nin kuruluşu anlatılır. Başında, **Nuh oğlu Yafes** Neslidir bu daire, diye de not düşülmüştür. Sol kenardaki sayfanın altına kadar inen metinden sonra sağ kenarda **Kızılboğa Han; Kaya Alp Han**'ın isimleri görülür. Minyatürlerine rastlanmaz. Bu sayfanın tamamı metindir. Bu sayfada yanlış citlenme vardır.

26 a varağı: Bu sayfanın üst ortasında Masal Padişahı **Gazan Mahmud**'un minyatürü yer alır. Yanındaki notta ise, **Gazan Mahmud Padişah-ı İslâm** idi. Cengiz Hân neslinden evvel ol şeref-i İslâmbuldu. Mekke'ye ve Medine-i Münnevver'e de hayrât-ı çok vaki' olmuş nehr-i Fırat'dan bir nehir çıkarub adına meusumdur. Ve zamanına **Sultan Osman Gazi** diyar-ı **Rum**'da zuhur edüb Alaeddin Keykubat'dan sonra padişah oldu. Sene 699. (s.66)

Gazan Mahmud'un altında ise; **Sultan Mehmed Hüdâbene**'nin minyatürü yer alır. Yanında bulunan notta ise; "Yerine oğlu Sultan Ebu Said Bahadır han culûs etti. Ebu Said'den sonra Cengiz Han müstakillen padişah kalmadı. Herkes her tarafından bir padişah oldular. Ve nesli Cengiz Hân tamam oldu. Vallahu a'lem bi's-sevâb.

Yerine Sultan Hüseyin culûs etti. Andan sonra Sultan Ahmed culûs etti. Timur münhezim oldu. Rum diyarına Sultan Bayazid Haz-

33. Burada Turan kelimesi Azerbeycan ve Anadolu'yu yansıtmaktadır. Günümüzde ise, Türkistan (Orta Asya) olarak kabul edilmektedir. 1598 tarihindeki ifadeyi yansıtmaması açısından işaret etmek istedik.

retlerinden muavenet istenüb ol cenk-i azîme sebeb oldu. Ahar Kara Yusuf Türkmen elinden beş oğlu ile maktul oldu. Sene 858".

26 b varâğı: Sayfanın üst, sol yan kenarları ince; alt kenarı sayfanın 1/3'ünü kaplayacak biçimde bantla ayrılmış ve bu alanın içinde kalan kısmına, 25 b varâğının devamı olan Osmanlı Devleti'nin kuruluş metni yerleştirilmiştir.

Sol kenar bandının en üst noktasında; yarım daire içinde, "Hz. Nuh Nebiyyullah oğlu Ya-fes evladın ve ensabındır. Kaya Alp Hân evladını beyân eder". İbaresinden çıkan çizgi altında daire içinde Kaya Alp oğlu Süleyman, onun altındaki daire içinde, Süleyman oğlu Ertuğrul isimleri görülmekte, sayfanın altında ortada ise, **Sultan Osman Gazi**'nin minyatürü yer almaktadır. Bandlı kısım yıldız hatâillerle tezyin edilmiştir.

Bu sayfada yer alan metin ise aynen şöyledir: "Ve ol esnada Tatar askeri dahi el-küllîye gelüb Sultan Alaüddin dahi Osman Gazi kendü yerine ka'immakam etti. Ve küffâr cânibine guzaya gönderdi. Kendüsü varub Tatar-ı def eyledi. Bu cânibden dahi Osman Hân Gazi guzalar edüb ve nice kal'alar feth eyleyüb ve nice mal ve ganimet birle ahvâr-ı beşârat Sultan Alaüddin'e gönderdi. Sultan Alaüddin dahi Osman Gazi'ye tabi ve alem verdi. Ve ol anda Osman Hân Gazi varub Bilecik kal'asını feth edüb aldı. Ve ol esnada Selçukluların tenezzül edüb her vilâyetde anlardan kimse kalmadı. La cerm Osman Hân hem kurûn-u saltanat olub âsar-ı devlet ve azamet anda huveydâ olub ayân-ı memleket ana mutî' oldu. Ve ferman-ı bürdar oldular. Devlet ve saltanat ber karar kaldı. Ve ruz be ruz ve saat be saat der terakkî bûd ve hüst ve başüd ba'de'l-yeum inse'allahu Te'alâ ha hûd bûd. Osman Hân Gazi aleyhi'r-rahme atası Sultan Ertuğrul yerine culûs etti. Bu tarihte 680 ba'dehu hurûc edüb Bilecik ve İnegöl Hisarlarını feth etti. Bu tarihte 699 ve 39 yıl saltanat sürdü. Ve 82 yıl ömür sürdü. Ba'dehu vefât etti. İşbu tarihte 730 Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsia. (s.65)

27 a varâğı: Üstten itibaren aşağıya doğru, Sultan **Orhan Gazi**, Hazreti **Sultan Murad Han**, Hazreti Sultan **Yıldırım Han** ve en altta Hz. **Sultan Muhammed Han (Çelebi Mehmed)**'in minyatürleri görülmektedir. Diğer silsilenâmelerde de bu şemaya uyulmuştur. Kalıplar hemen hemen aynıdır.

Sultan **Orhan Gazi** yanındaki notta; rahmetullahi aleyhe tahta culûs kıldı sene 720. Badehu uluyan memleketi tevabi' birle feth edüb işbu tarihte sene 725. (?) badehu, İznik Hisârını feth etti iş bu tarih sene 731. Badehu, Karasi vilâyeti'ni feth etti. İşbu tarihte sene 735. Badehu, Gelibolu'yu feth etti, işbu tarihte sene 748.

Sultan **I. Murad Han** yanındaki notta; badehu 45 yıl ömr sürdü ibaresi vardır. Ayrıca şu

notlar da minyatür etrafına yazılmıştır "Hz. Sultan Murad Han Gazi tahta culûs kıldı ve Edirne feth etti. İşbu tarihte sene 761. Ba'dehu Biga vilâyeti feth olundu. İşbu tarihte sene 762. Ba'dehu Kütahya ve Germiyan vilâyetini Hamid şehri yeni şehri feth etti. İşbu tarihte sene 782. Ba'dehu Saroza ve Meze karye-i feth oldu. İşbu tarihte 787. Ba'dehu otuz yıl saltanat etti. Ve altmış beş yıl ömür sürdü. Ve şehadetî müyesser oldu. Rahmetullahi aleyhi.

Yıldırım Beyazid minyatürü etrafında ise "Hz. Sultan Yıldırım Han tahta culûs etti, işbu tarihte sene 791. Ba'dehu, Menteşe ve Aydın ve Saruhan vilâyetini feth etti. İşbu tarihte sene 792. Ba'dehu, Konya, Kayseri, ve Sivas'ı feth oldu, işbu tarihte sene 797. Ba'dehu 4 yıl saltanat sürdü, 45 yıl ömür sürdü. Rahmetullahi aleyhi".³⁴

Sultan **Çelebi Mehmed** minyatürü etrafındaki notta "Hz. Sultan Mehmed Gazi Rahmetullahi aleyh culûs etti bu tarihte sene 812. Badehu, nice guzalar etti 8 yıl saltanat sürdü ve 40 yıl ömür sürdü. Rahmetullahi aleyhi". (s.64)

27 b varâğı: Bu sayfada, alt alta, üç Osmanlı Padişahı minyatürlerine yer verilmiştir. **Hz. Sultan Murad Han; Hz. Sultan Muhammed Han Gazi** ve **Sultan Beyazid**. Diğer eserlerin kalıbına, bu şema aynen uymaktadır. (s.63)

Sultan Murad minyatürü etrafındaki notta: "Hz. Sultan Murad Han Gazi tahta culûs etti. Bu tarihte sene 824, badehu vilâyet-i Rum'u feth etti sene 825, ba'dehu İpsala kal'asını feth oldu. Sene 825. Ba'dehu Canik vilâyetini feth oldu. Sene 831. Ba'dehu Laz vilâyetini feth oldu. Sene 832. Ba'dehu Selânik şehri Divan vilâyetini feth oldu. Sene 834. Ba'dehu Akşehir'i feth etti. Ve İskenderiye feth eyledik de Erbil'i ve Aras kal'aları feth oldu. Sabıkta memâlik-i mahruse ol kadar dahi ilhak edüb tarihin sekizyüz seksen altıncı yılda vefat oldu. Rahmetullah otuz yıl padişahlık sürdü. Vallahu âlem ve ahkem".

Fatih Sultan Mehmed minyatürü yanındaki notta ise: "Hz. Sultan Mehmed Han Gazi tahta culûs etti sene 855. Ba'dehu, Konstantiniyye'yi feth etti. Sene 857. Ba'dehu Uzun Hasan³⁵ hücum etti. Muzaffer ve mansur oldu sene 858. Badehu Mora vilâyetini feth etti sene 863. Ba'dehu, Mora vilâyetini feth etti. Sene 862. Ba'dehu Sâde Hisârı ve Kerkereçinlik ve Gözlüçenk Hisârını feth etti. Sene 863. Ba'dehu Sundura ve Kerme dilleri feth etti. Bu

34. Yazanın Ankara Meydan muharebesi ve Timur'un Anadolu'ya geldiğinden bahsetmemesi, dikkat çekicidir. Verdiği tarihler de tutmamaktadır.

35. Sadi Bayram, Ankara Etnografya Müzesi'ndeki Madalyonlu Silsilenâm'de Doğu Anadolu ve Batı Asya, VII, **Türk Tarih Kongresi**, C.II, Ankara, 1981, s.645-655;

tarihde sene 867. Ba'dehu Trabzon feth oldu. Sene 868. Ve Bosna feth oldu. Bu tarihde sene 875. Ve Keefe'i feth etti. Bu tarihde sene 880. Ba'dehu elli iki yıl ömür sürdü. Rihlet etti bu tarihde sene 908".

Sultan Bayezid-ı Velî yanındaki notta: Tahta culûs kıldı, sene 907. Sultan Bayezid 32 yıl saltanat sürdü. Ba'dehu vefat etti. Bu tarihte sene 939. Sultan Bayezid Han ma'delet ve insâfla memlû âreste derûni saf olub hişe tahir ba-halk-ı bâtin ba-hak idi. Tâballâhu serâhu.

28 a varağı: Bu sayfada diğer eserlerde de olduğu gibi **Yavuz Sultan Selim** ile **Kanuni Sultan Süleyman** minyatürlerine yer verilmiştir. Kalıp tamamen aynıdır. (s.62)

Yavuz Sultan Selim Han minyatürü etrafındaki notta: "Sultan Selim Han aleyhi rahmetü ve'l-gufran ber mucebül selâmun gaulen min rabbi'r-rahim. Ezeli ezelde tuğra-i Padişahî nâm kirâmina(?) merkum ve mukarrar olmuştı. Ve kendü vücudundan cevher-i cür'et ve kemal-i kudret müşahade edüb meşriki iclâlden bi-hasebi selâmun hiye hattâ matla'ül- fecr çün subk-hı sâdik tulû' edüb inân-ı tasarruf der basit-i memâlik bi-muktezâ-yı "Allâhu yab sutu'r rızkalimen yeşâu" kabzını meşiyet tefviz olunub şeref-i imtiyâzla mümtâz oldu. Ba'dehu ol esnada diyar-ı Acem'de Şeyh Erdebil evladından Şah İsmail nâm târik-i ilhâddan tenezzül edüb küfür ve ilhâda zahib olub zulûm ve inatla ta'zibu ibad ve tahribu bilad ettikten sonra çokluk halk delâlete düştük de pes Hazreti Şehriyâr-ı Asker piş-i mâr ile üzerine hücum edüb, ol tafenin tilsimleri bozuldu. Bu tarihte sene 961 (?) (941), Ba'dehu Mısır ve Şam'ı feth etti. Sene 920 Sekiz yıl sehl ziyâde saltanat ziyade sürdü.

Kanuni Sultan Süleyman Han minyatürü etrafında ise şu not kaydedilmiş: "Sultan Süleyman Han tahta culûs kıldı. Bu tarihde sene 926. Ba'dehu, Belgrad'ı feth etti. Sene 931. Ba'dehu Budin'ı feth etti. Kral münhezim oldu. Sene 932. Ba'dehu Bağdad'a sefer kıldı bu tarihde sene 948 ve feth kıldı. Sene 941. Badehu İbrahim Paşa ile Tebriz'e sefer kıldı bu tarihte sene 942. Ve ba'dehu Körfösü feth etti. Sene 935. Ba'dehu Karabağdan'ı feth etti. Sene 946. Ba'dehu Süleyman Paşa bi cânib-i Artukâbâd sene 947. Ba'dehu gene Buzin'e (Budin'e) sefer kıldı. Sene 948. Ba'dehu Estergon'a sefer kıldı. Sene 905. Ba'dehu el-Hâs ile Tebriz canibine sefer kıldı. Sene 955. Ba'dehu Nahcivan'ı feth etti. Bu tarihde 961. Ba'dehu Sultan Selim ile Sultan Bayezid muharebesi oldu. Sene 966. Ba'dehu Sektuvar'ı fetih kıldı. Sene 974 Ve kırkyedi yıldan padişahlık sürdü. Ve yetmiş dört yıl ömür sürdü.³⁶ Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten"

Eserin son varağı olan 28 b varağı: Sultan Selim Han; **Sultan III. Murad** ve **Sultan III. Mehmed**'in minyatürlerine yer verilmiştir. (s.61)

Sultan III. Selim minyatürü etrafındaki not ise şöyle: "Sultan Selim Han tahta culûs etti. Rodos Kal'asını Sencer zamanında işbu tarihde sene 93 Rebiu'l-evvel dokuz şembe (perşembe) mahmiye-i Konsatntaniyye saray-ı Amire dahil olup erkân-ı saadet şukufdâr guzasında olmağın ilgar sene-i mezbure Rebiulahırın onbirinci günü Belgrad'a ve Özbek (?) ve tahtı Osmanî culûs etti. Bu tarihde sene 974 ve sinn-i şerifi kırkdört yaşında bir şehiyâr âdil imiş ve zamanında şerifi Mekke ve gabayid-i Arab mülûk-u tavâyif ve eshâb-ı erbâb-ı salâtin-i Hind ve Çin ve Şah-ı İran-ı zemin ve hükkam-ı Kürdistan ve Türkistan ve Kazal vesayir Frenkistan ve Tatar'a ve Abdullah Han Özbek ve Çerkes ve Gürcistan Padişahları ve cemi-i padişahlar İslâm ve küfür itaat ve inkıyad edüb ağır bışkeşler ve elçileri gelüb izhar-ı ubudiyyet eylediler ve Basra ve Bağdat yanında Cezayir-i Şadda ibni Aliyyân üzerine asker gönderüb mutî ve munkâd kılub Cezire-i Kıbrıs ile diyar-ı Nun zengibarı iki beyler beyilik yer açub daima bihi teshirinin tedârikinde hâli olmayub oniki yıl saltanat sürdü. Rahmetullahi aleyhi. 8 sene 8 ay 8 gün.

Sultan III. Murad minyatürü etrafındaki not "Tarih-i culûs Sultan Murad Han Gazi Ramazan-ı mübârek sene isneyn ve semanîn ve tis'a mie (982). Tarih-i vefat-ı Sultan Murad Han Gazi rahmetullahi aleyhi, fi sene selâse ve elf. (1003)."

Eserin son minyatürü yanında bulunan nota "Hz. Padişah felek-i medâr ve bârgâh-ı gerdun iktidar kutbu dayire-i zaman fahr-ı âli Osman Seyyidi salâtini'l-âlem Sultanü'l-berri ve'l-bahri es-Sultan ibn. Sultan ibn. **Sultan Sultan Mehmed Han** b. Sultan Murad Han halledallâhu mülkehu ve saltanetehe ilâ âhiri'z-zamân hazreti tahta culûs kıldı. Bu tarihte (sene) Allâhu Te'âla Hazretleri fi zillî saadetleri ilâ âhiri'z-zaman beri ser âleminân müeyyed-i güşâd amîn ya rabbe'l-âlemîn. Tarih-i culûs Sultan Mehmed Han Gazi fi yevm'il-Cum'a aşare şehri Cemaziye'l-evvel sene 1003."

Eser, genel olarak Türk tezhip san'atının orijinal bir numunesidir. XVI. asrın, hatta XVII. asrın bütün özelliklerini taşır, zeminler, yer yer serpme yıldızla hataîlerle bezenmiştir. Hz. İdris, Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşu ve Osmanlı Padişah'larını yer aldığı varakların zeminlerine hataî konması, Osmanlılar'a verilen önemi göstermektedir. minyatür olarak, Bağdad ekolü uslubunu yansıtır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde olan H. 1324, H. 1591, H. 1624, A. 3110 numaralı eserlerle büyük bir farkı yoktur. Hemen hemen sanatçıların kalıpları dahi aynıdır. Türk minyatür

36. Bilindiği gibi Kanunî Sultan Süleyman 46 yıl hükümdarlık yapmış ve 66 yıl ömür sürmüştür. Halbuki eserimizde 47 yıl Padişahlık yapmış ve 74 yıl ömür sürdü, denilmektedir. Bu tip tarihler tam güvenilir kaynak olarak alınması sakıncalıdır. Şifahi tarihi bize göstermesi açısından faydalı eserlerden sayılmalıdır. Bilgilerden ziyade, minyatür san'atı ve tezhip yönünden dikkate şayan bir eserdir.

portre sanatını da göstermesi açısından ilgi çekicidir. Resim sanatı açısından, daha geç tarihli olan İstanbul Hüseyin'in eseri çok daha realisttir.

Cemşid'in elinde şarap kâsesi tutturulmuştur. Böylece şarabın Cemşid tarafından icad edildiği sembolize edilmiştir. Hz. İdris'in elinde kağıt, önünde kalemlik vardır. Melek, Hz. İdris'e yazı öğretmektedir. Bu da ilk yazının Hz. İdris devrinde ortaya çıktığını bize yansıtmaktadır. Dolayısıyla minyatürlerle bazı olaylar da anlatılmak istenmiştir. Sayfanın zemini hataîlerle tezyin edilmiştir.

Türk neslinin ürettiği, Hz. Nuh'un oğlu **Yafes**, Orta Asya tipli resmedilmiştir. Başında tek tuğ vardır. Ham, esmer tenli gösterilmiş, Sam'a ise Arap tipi verilmiştir. (s.80)

Hz. Hud'un uçan atkısı, Ad kavminin fırtına ile yok edilmesini sembolize eder. (s.80)

Keyumers neslinden Porseb, başında miğferi ve tacı ile zenci tipli resmedilmiştir. Tac, geriye dönmüş koç boynuzu ile ejderi remzeder. Beline sarılı beyaz kuşağı kanlı olup, kuşakta hançeri görülmektedir. Aynı sahifedeki Hz. Hızır ile İlyas, Türk hikâye tipindeki Hızır-İlyas buluşmasını yansıtır. Hz. Hızır yaşlı, piri fani şeklinde resmedilmiştir. Hz. Harun, elinde kitapla gösterilmiştir. Azer ise, taçlı ve sarıktır. (s.79)

20 a. varagındaki **Feridun** veya **Afrazıyab**, bir kısım tarihçiler tarafından Türk ırkından **Alp Er Tunga** olarak tanımlanan efsanevi kahraman; bir elinde gürzü, bir elinde hançeri, başında miğferi ve tuğu ile cengâverliği temsil etmektedir. (s.78)

Aynı varakta bulunan Hz. İshak genç, Hz. Yakub beyaz sakallı ve yaşlı olarak tasvir edilmiştir.

20 b varagındaki Menuçehr, Orta Asya tipli; Yusuf Ruşen İran tipli; Hz. Eyyub, folklorumuzda olduğu gibi yarı çıplak ve üzeri yaralı ve başı üzeri haleli resmedilmiştir. Aynı sayfadaki Zaloğlu Rüstem, mızrağı bayraklı (flamalı), miğferi beyaz benekli panter başlı, belinde meşin okluk ve kılıcımsı büyük kama, elinde boynuzlu keçi başı görüntüsü verilen gürzü ile muharip asker görüntüsü ile tasvir edilmiştir. Bu sayfada bulunan Hz. Zülküf yaşlı, Hz. Yuşa Nebi elinde kitapla tasvir edilmiştir. 8 madalyon içinde minyatür bulunan sayfa oldukça kalabalık olmasına rağmen, yapılan kompozisyonla, gözü yormayacak biçimde realize edilmiştir.

21 a varagındaki Keykâvus, şişman, tacı tuğlu, beli kemerli, kemerinde hançer bulunur, bakışları oldukça serttir. Hz. Harun, başı haleli, elbise kolları uzun olduğundan elleri gizlenmiş, zavallı biri gibi tasvir edilmiştir. Hz. Musa ise, bastonu ejder biçimi verilerek, diğer silsile-nâmelerde olduğu gibi resmedilmiştir. Hz. Şuayb, yaşlı bir pir-i fani; Hz. Leys, arkasına bakan saf yüzlü orta yaşlı, havası verilerek resmedilmiştir. Hz. İlyas, bu sayfada yalnız olarak tekrar verilmiş, burada orta yaşlı kahverengi sakallı olarak tasvir edilmiştir. Elyesa Nebi, önünde rahle ve kitapla dururken; Danyal Nebi, elinde kağıt okur vaziyette, İsmail Peygamber ise elinde kitapla kır sakallı olarak gösterilmiştir.

21 b varagında; Hz. Davud, belinde kılıçlı; Hz. Süleyman oturur tarzda; İskender Zülkarneyn başı kavuklu ve iki tuğla minyatür tarzı resmedilmiştir. Hz. Zekeriyâ yaşlı ve zayıf, önündeki rahlede kitaplar ile; Hz. Yahya, genç, elinde kitapla; Hz. İsa Aleyhisselam elinde kitapla ve çocuk yaşta tasvir edilmişlerdir. (s.75)

22 a varagında; Enuşurevan-ı Adil, Orta Asya tipli, miğferi tek tuğlu olarak resmedilmiştir. Yanda kalmaktadır. Bu sayfanın merkezi, yüzü nikapla örtülü Hz. Muhammed, üstte dedesi Abdülmuttalib, altta Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ebubekr-Hz. Ali karşılıklı gösterilmiş, Hz. Ömer ve Hz. Ali kılıcsız biçimde resmedilmiştir. (s.74)

22 b varagında Eba Müslim Horasanî, Kır-gız tipli yapılmıştır. (s.73)

23 a varagında Melik Büveyh Deylemî Hind tipli, kaftanlı ve başı sorguçlu; Abbasi Halifelerinin tamamı ise siyah kıyafet ve siyah sırtla renklendirilmiş, sanki Kadiri tarikatı üyeleri havası verilmiştir.

23 b varagında bulunan Sultan Mahmud Gaznevî, yeşil elbise ile ve Orta Asya tipli; Biltekin Hindli; Behramşah genç yaşta tasvir edilmişlerdir.

24 a varagındaki Sultan Sencer, yine Orta Asyalı, tacı tek tuğlu; Melik Şah Ebu'l-Feth, genç yaşta, başında beyaz tuğ ve kuş görüntüsünde minyatürü yapılmıştır. (s.70)

24 b varagındaki Cengiz Han'ın kavuğu özenli, şaşalı, tek tuğlu, Mogol tipli; 24 b varagındaki Kaan bin Oktay, Tulî Han yine Mogol tipli; Hülâgü biraz Abbasiler'e benzer tarzda; Gazan Mahmud ve Sultan Mehmed Hüdabende Orta Asya tipli resmedilmişlerdir. (s.69)

Daha sonraki sayfalarda gelen Osmanlı padişahları; diğer Zübdetü't Tevârihler ve Silsile-nâmelerde ve batılı ressamların yaptıkları portrelere benzer. Fatih Sultan Mehmed, hep gül koklar kenki hali gibi tasvir edilir, elinde gül yoktur. Yavuz ve Kanunî Sultan Süleyman nerede görünse, hemen tanınır.

Genel olarak üzerinde durduğumuz Zübdetü't Tevârih'in minyatürleri, bazı farklılıklarda, Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan benzer eserlerden büyük bir farkı yoktur.

18b, 19b, 20b, 21b, 23b, 24b, 26a, 26b, 27b varaklarının altın yaldızlı çerçevesi dışında tahminimize göre bir tamir münasebetiyle kalınlı-ince 2-3 çerçeve daha yapılmış, böylece söz konusu sayfaların daha çok ortaya çıkması temin edilmiştir.

Eser dili; I. kısım Arapça, diğer kısımlar ise, Osmanlıca'dır.

İrlanda'nın Dublin şehrinde Chester Beatty Kütüphanesi'nde bulunan Zübdetü't Tevârih; yurd dışında Türk kültür tarihini ve san'atını yansıtmayı, Türkler'de resim san'atı yok diyenlere bir cevap teşkil etmesi bakımından, tanıtılması gerekli bir kültür varlığımız olup, orijinaline uygun olarak s.115-61 arasında aynen sunuyoruz:

حضرت نوح علیہ السلام اولاد یافت
اولاد و احسان داد
خان اولاد نیا لیدر

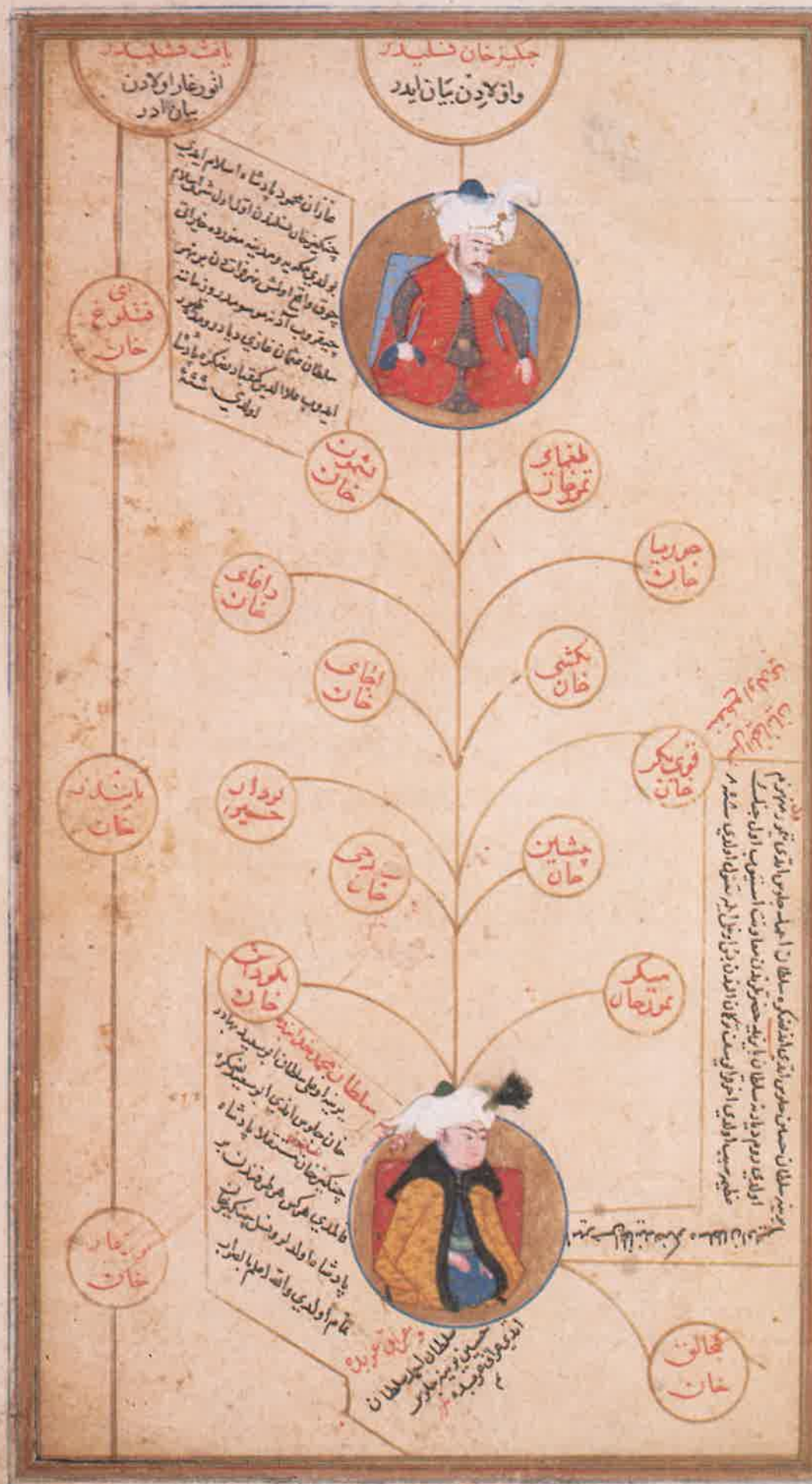
و اول اشاده تانا عسکری دخی از یکله کلوب سلطان علاء الدین دخی عثمان غازی
کند و برینه قائم مقام اندی و کتار جابنه غزیه کوندردی کدوسی واروب تاناری دفع ایله
لوجا بندن دخی عثمان غازی غزرا لیدوب و چخه قلعه لرفخ الیوب و چخه مال و غنیمت
برله احبار بشارت سلطان علاء الدین کوندردی سلطان علاء الدین دخی عثمان غازی
طبل و علم و بردی و اول انده عثمان خان غازی واروب بلجوک قلعه نی فتح ایله
الیدی و اول اشاده سلجوقلرک تنزل ایله و هر و ایتده انردن کسه قالمی دی لاجرم
عثمان خان هم قرون سلطنت اولوب انار دولت و عظمت انده هر و ایت اولوب ایمان
مملکت اکامطیع اولدی و فرمان بردار اولدیر دولت و سلطنت برقرار قالدی و روز بروز
و ساعت جماعت در ترقی بود و هست و باشد بعد ایوم انشاء الله تعالی خواهد بود
عثمان خان غازی علیه السلام اناسی سلطان ارطغرل برینه چلرس اندی توتار یخده
بعد و خروج ایله و بلجوک و اینه کول حصار لرن فتح اندی توتار یخده و اوتور طقوزیل سلطنت
سوردی و سکنان ایکی تیل عمر سوردی بعد و فات اندی اشیر تار یخده رحمة الله علیه

قیا الدین
سلطان

سلطان ارطغرل

عثمان
غازی

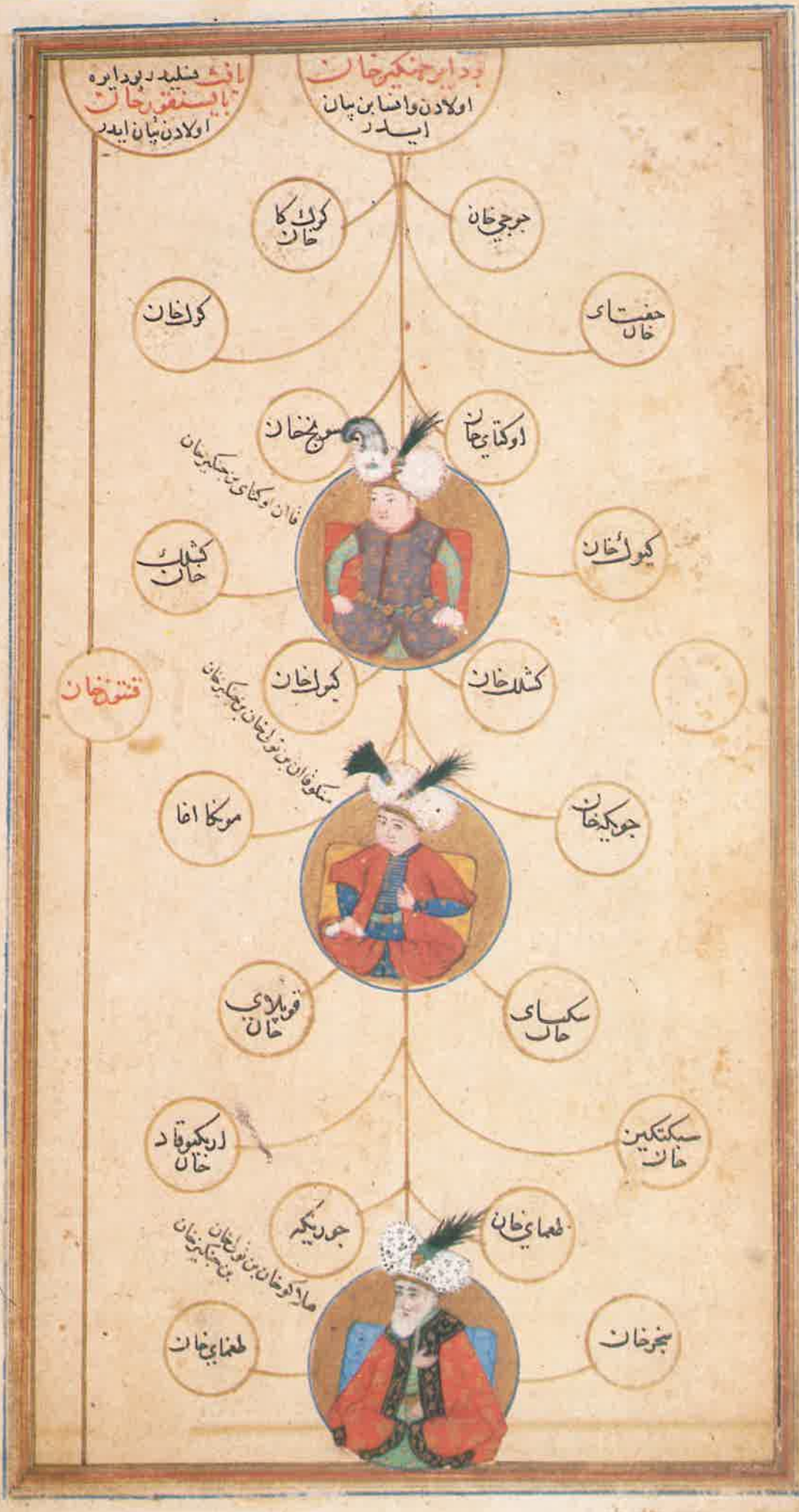

روح او قلم بافت بنید
بود ایرضه در خان اولاد
و انساب پانی اید

سقیه عثمان پانی اید خبر ده کشت در که خیر الفار سین فی الزمان آخر اهل الزمان
اول خبر الفار سین بنورد ریزر امپهر سلطنت و معدن خلافت در **عثمان خان فارسی** از الله پناه
اذا اولوب تا حضرت **روح نپی علیه السلام** چقیقه ابدا اجداد خان بر خان لولوب و **عثمان خان**
بر و تا روزمانه دکن هر کلن برزگوار معدلت اوزره استحکام و قرار بولش لرد و
ممالک عرب و عجم بولش حکمته انقیاد و امره اتباع کوستر مشلرد و **حضرت**
حیجانه قفا کافه مسلمینی طم سعادتمایر بولنده الی یوم الدین اسوده حال بولنده
دوام دولتمند اشتغال اوله لرامین **عثمان خان فارسی** اجدادی
ترکستاندن کلوب خروج خراسان و عراق و آذربایجان طورت اول مملکتی ضبط اتدی
و یوزتمش یل احلاطی بولنده ترقف اتد لرتا که چکیه خان خروج اتدی و عالمی فراتر دوقدی
ارطغرل خان کند و نل خدم و خشنیدن دوریت لوزخانه لیده ولایت رومه اول زمانه
رومده پادشاه **سلطان علاء الدین برکقباز بن کجسرون سعور** لچرقی ایدی
ارطغرل خان فارسی خوش کوروب استمالت و یردی انکوریه جوارنده قرططاع نام موضعی اکا
و یردی و اول زمانه **سلطان علاء الدین** تاتارلر بحار بیسی واقع اولدی ارطغرل خان فارسی اکا
معاونت ایدوب تاتار منهرزم اولدی سلطان علاء الدین دخی ارطغرل خان فارسی قوزلشم دیدی
و بر روم دخی سلطان علاء الدین استنبول کتار غرایلر کده ارطغرل خلی برلداشلی ایلدی و کتار
انهر لسته سبب اولدی دخی سلطان علاء الدین اول وقت سکوتی و طمناج وارمن و لایقیت نو اید کاور
دخی سلطان علاء الدین و فانی ایدی برینه سلطان علاء الدین بر فرامر که اول دخی لچرقی پادشاه اولدی نو

قرن بوزخان

قیا ایلخان

ما في سيرة
نور الدين
اولاد

طبقة آل بويه
بوسلوان التي تتدرج في بوزاوت
يدي بل جلك سورديل بوزوك اصلي
كيلان بادشاهي اوغلونديدي
تسلي كخسروك عصونه زمانه
چقار كرهتاي ستم زال ايتش بوزوك
ابتدا تحت كچي ملك بويه ايدى
يوم احد مبارك ذي القعدة شهر
اون بيشي كرمده واقع اولمشدر
اشموتار يخذ

بهرام چوپن
سليمان
اسيد اولاد

طبقة عباسيان بوسلوان توردي تتدرج
يكرمي اوجيل آدن نواي خلافت سورديل اول
كحضرت **رسولك** علم احد غراستنده مبارك
يارديل حضرت عباس بن الوهب قائمدي **رسولك**
اكادعا ايدوبديديكم **رفياعه** **تذكر** **يا عتي** وبر
كون دخی **حضرت رسول** عباسدن سورديكم سمي
پوكس بائني عباس ديديك بار سول الله سن الوهن
اما بن ياشلوم ديددي سن سول حضرت رسول
خوش كلوب بارك في جالك ديدعا ايتدي چيل سول
دعاسي بركايتد سلسله خلافت سورديل وعباس
اول خلافت ايدن ابوالعباس سقاج ايدى كشمه رضى
نك اون بشيده **سنة** ماحه واحه اوشتون بوداوهلر
ابوالعباس سقاج اولاد واهابن بيان آييدن

باي سرحا

اسيد
اميرك

حمود خان

چشمه سرحا

طبقة سامانيان بوسلوان طقوز تتدرج بوزاوت
ييل جلك سورديل بوسلردن اول تحت جلوس ايدن
اسماعيل اوغلي احمد المادل ايدى واسماعيلك دورت
اوفلي وارايدى **احمد وروح وحمي والمياس**
دوسلر عراقدن خراسانه كلديلر معتمده بالله خليفه فوضه
ما وراء النهرى وهري خراساني احد بوزدي بوزاوت
سنة ۲۸۰

مير خان

حسن

ابو منصور

موسى

سرحا

محمد ايدى

هاديت

هارون الرشيد

قاضي خان

عصم الدولة

رستم

ابراهيم

ابراهيم

ابراهيم

محمد امين

طغرل خان

ابراهيم

خسرو

عبد الملك

ابراهيم

ابراهيم

ماش
نورخان

حسن

طاهر

منصور

سرحا

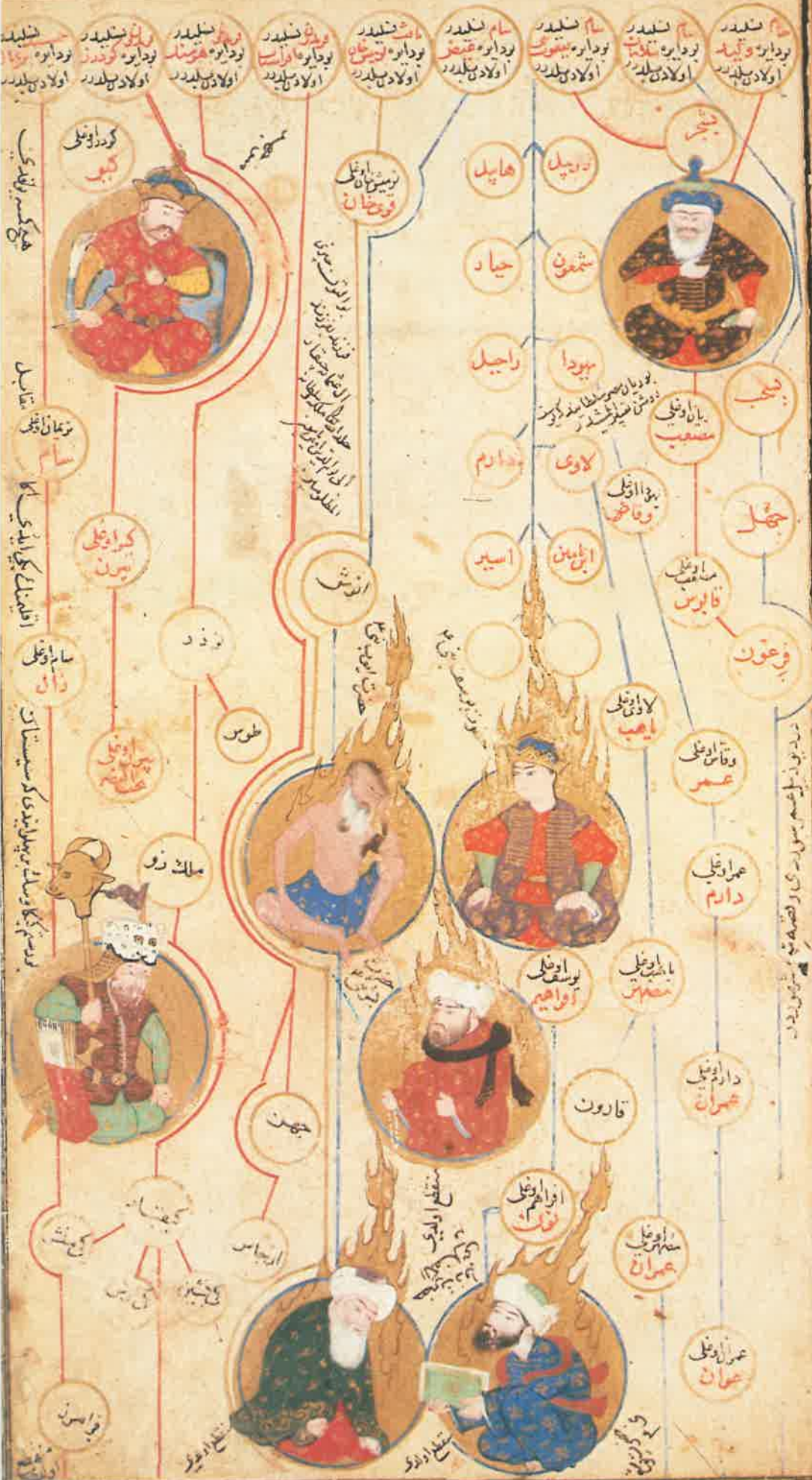
سرحا

ابراهيم

نختيار

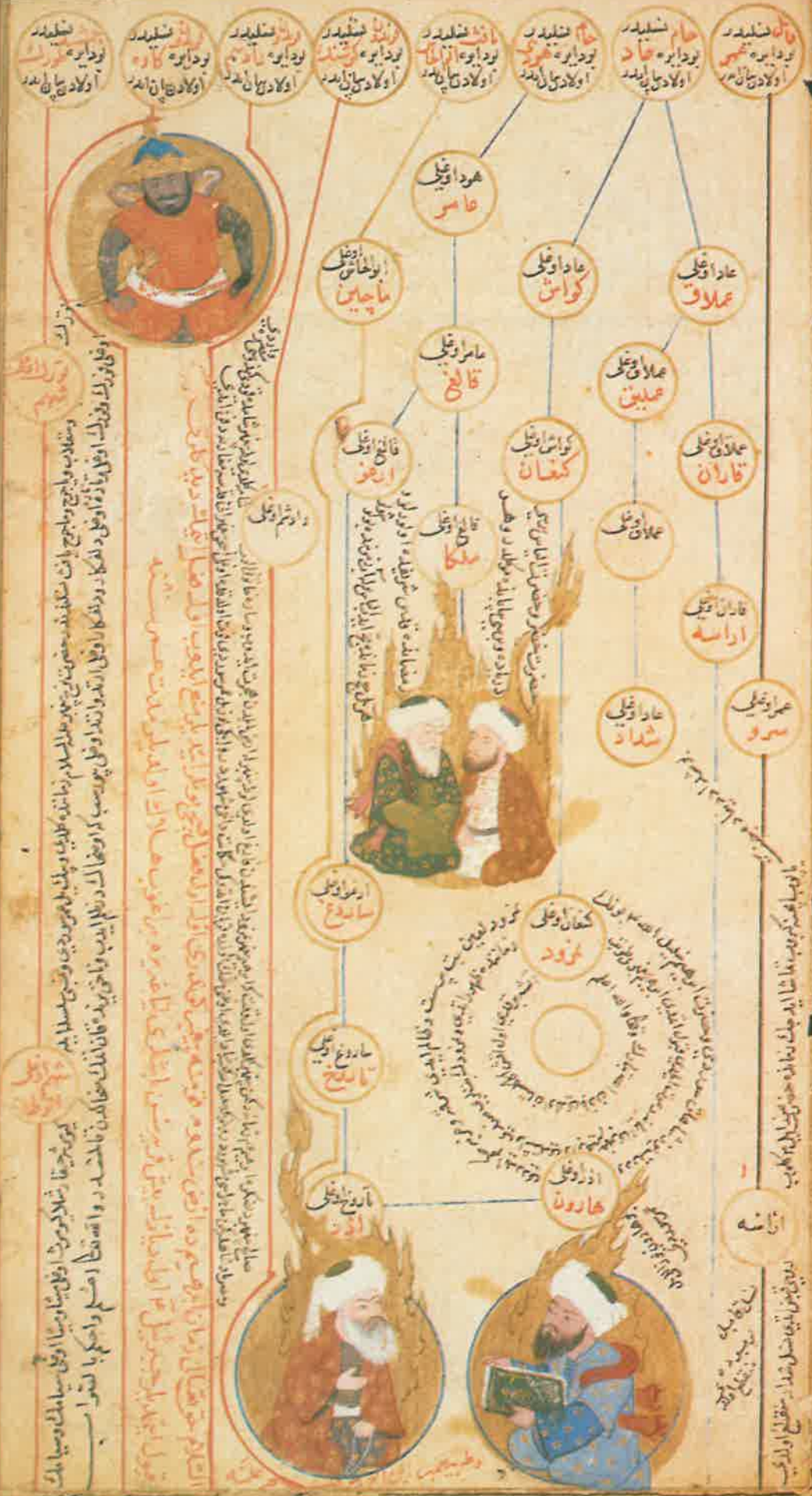

Hız Davud, Hz Süleyman, altında İskender Zülkarneyn, altında Hz Zekeriya, altında solda Hz İsa Aleyhisselam ve sağda Hz Yahya minyatürleri ve soyları görülmekte.

Menuçeğer, sağda Mısır Sultanı Yusuf Ruşen; ortada Hz.Eyyub ve Hz. Yusuf; solda Zaloglu Rüstem, Hz. Beşir; altta solda Hz.Zülcüfil, sağda Hz.Yüsa Nebî minyatürleri görülmüyor.

Persab; alta ortada Hz. Hızır ve Hz. İlyas birlikte; alta solda Azer, sağda Ezru oğlu Harun minyatürü görülmektedir.

Dublin'de bulunan Zübdetü't Tevârih'in 18 a varacağı boştur, yani metin eksiktir. Devam etmesi gerekir. Sayfayı boş bırakmamak, karşılaştırma malzemesi olarak (bkz. s. 74) Avusturya Cod. AF. 50'nin Hz. Muhammed'le ilgili sayfasını biz ilave ettik.

دور دنجی ساسانیان و بوندر تیش ایکی تنذر دورت ایلی یوز سکیان
 بریل و قی ای دخی پادشاهلوانمشدر و بود ورت طبقه کیومرث شنلند
 بوندر وک ابتدای یومرث و انهناسی بر دجره که اخر ملوک عجم در حشر
رسول صلی الله علیه و سلم در ونه دکن اکثریاسالطین دیار عجمه و اینا
 دیار عربیه کلمشدر اما انلر که صنفه اسلامی در حضرت **رسول**
 صلی الله علیه و سلم درضکره دنیا یه کلمشدر انلر دخی برنجه طبقه در
اول طبقه بنی امیه در که چهار یار رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
 خلافت درضکره دنیا یه بکل انلر مبعث اولدی و بونلر اون اوچ تنذر
 بر قیاس یوزیل مقداری بکل ابتدا بر **ایکینجی طبقه عباسیان**
 در که بنی امیه درضکره خلافت انلر مقرر اولدی و انلر او توز
 یدیی تنذر پیش یوزیکریمی اوچ سیل دن و اون برای و بد کون
 خلافت سور دیلر **اوچینجی طبقه سامانیان** در که انلر
 طقوز تن ایدی و یوزالتی میل بکل ایل دیلر **طبقه آل بویه**
دور دنجی در که انلر اون التی تنذر و تمام اهل عالم کی
 یوز او توز یدیی میل بکل ایل دیلر **پنشینجی طبقه بنی سبکتگین**
 در که انلر اون بر تنذر و یوز تیش ایکی ^{دینای} میل مقداری بکل ایل دیلر
البتی طبقه خارزمیان در که انلر طقوز تنذر و یوز او توز ایکی

قرینه دن اون کون قرب تفاوتی اولور بو تقدیرچه اوچ یوز
 شمسیه اولور و اوچ یوز طغوزیل و ایکی ای و اون طغوز کون
 اولور سنه قرینه پس بو قدر تکثیر کلام دن عرض شویله معلوم اولنه
 که مخفیات خراین الهیه پس در لوعلم وارد رکه اکامطمع اولوق
 هیچ افریده نولک الله ویرلمش دکولدر اشبوابت حکمیده که انجمنه نوبش علم
 دکو **الْفَوْزَ اِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي**
الْاُحْشَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ فَاَوْفَا بِمَا تُرْسِبُ وَهِيَ تُفَصِّلُ
 ایت کریمه نکه معنایی طاهری منتهون محصلی بود که بش فسنه
 نولک علمنه هیچ نفس نولک بولوق میسر دکولدر **اول** قیام ساعت
ایکی نه وقت ده یغور غیر **اوچینجی** انا جمندی اوغل میدر یا قزمیدر
دور **اوچینجی** هر کشی بار کی کون نه عمل اشییه کرکدر **اوچینجی** هر کشی نه وقت
 اولسه کرک و نه برده دفن اولسه کرکدر اشبوابش فسنه بیر الله تعالی
 دن جل و علا غیری هیچ کسولک اخلاعی یوقدر و العلم عند الله
 و دخی معلوم اوله که جهان پادشاهلر نولک اصنافی امیکی در لودر
 بری صنفه جاهلی در بری صنفه اسلامی در اما اول که صنفه جاهلیدر
 انلر حضرت **سول** صلعم دور دن اول دنیا بیر ککشلرد و انلر
 در دطبقه **اول** پشدا دیان **ایکینجی** یکسانیان **اوچینجی** اشکانیان

ییلدر واندن برو حضرت **عینی روح الله** مولودنه دکن اوچ
 یوز آتیش طقوز ییلدر واندن برونا حضرت **محمد المصطفی**
 صلی الله علیه وسلم وعلیهم اجمعین دونه دکن دیت یوز او قوز د
 ییلدر یوقدیرجه **آدم** علیه السلام دوندن حضرت **نوح**
 صلی الله علیه وسلم دونه دکن بش پلک طقوز یوز الی الی ییلدر بو
 اراده اختلاف چوقدر امان **سید صمد الله** حضرت ندن رو
 اولدی که هجرت نبویه دن طقوز یوز طقوز یی ییلده دور قمر نه
 بولوب دور دخل حکمی در واول تار یخده وجوده کل اولاد ک
 اون سکر ییلد نسکوه وجوده کل اشراط پاعته نقشه دمشدر
 ییلدر قمری حسابله مید رویقه شمسیه دومیه حسابله مید معلوم
 دکلا درسته کم احباب کف قصه سندن خبر ویرور **ولیتوا**
کفرهم **تلمایه سنیر واداد** بواست کفریه نرولندن صکره یهود و نصاری
 مباحثه دوشوب دید ییلر اوچ یوز ییلدن پیر یلر و کتاب لرو مرده
 یوقدر دیوش **حق تعالی** حل و علا یوردی که **هل الله اعلم بما البشوا**
غیب السموات والارض بعضیلر تاویل ایدر لکه اوچ یوز ییل شمسیه اولدی
 و طقوز ییل دخی انک اوزونه زیاده اولدی و شهر قمریه حسابی اوزونه
 اوچ یوز طقوز ییل اولدی زیرا که هر یلده سنه شمسیه نلک و سنه قمریه

اهل عجم ایدر که التی پیک اون اوچ ییل در و بعضیلر
 ایدر که بش پیک طقوز یوز ییل در و بعضی اصحاب حساب ایدر
 که ایحد حروفک مددی مقدار بجه در که بش پیک طقوز
 یوز طقسان بش ییل در اما یهودی لوتور آمدن شویله نقل
 ایندر لکه حضرت **آدم** علیه السلام زماندن تا اول
 زمانه دکی که حضرت **رسول الله** صلی الله علیه وسلم مکه دن
 مدینه یه هجرت ایدی بش پیک قرق اوچ ییل در و ضار یی
 انجیل دن روایت ایدر لکه حضرت **آدم** علیه السلام زماندن
 تا **رسول الله** حضرت **اری** صلی الله علیه وسلم ظهور نه دکی بش پیک
 یوز تیش ایکی ییل در اما قول **ابن عباس** بویه در که
آدم صلی الله علیه وسلم وقتندن تا حضرت **نوح** طوفاننه دکی
 ایکی پیک ایکی یوز الی التی ییل در و اندن تا حضرت **ایم**
 مولودنه دکی پیک تیش طقوز ییل در و اندن تا حضرت **ایمان**
پی زمانه دکی که پیت المقدس بنا ایتیش ایدی پیش یوز
 او توز الی ییل در و اندن تا حضرت **موسی** زمانه دکی
 پیش یوز التیش پیش ییل در و اندن بر و حضرت **اس** گنادر
 یا حوجه و ما حوجه سید پی و فی زمانه دکی ییدی یوز ان ییدی

^{من بلاد الرقبة}
 الْأَرْسُولُ فَدَخَلَ سِرْدَقَهُرَ صَغِيْفَةً أَيْنًا وَفُهِرَ سَتَ جَرِيْدَةً
 أُولِيَاءَ وَخُورْشِيْدَةً فَلَمْ أَصِفِيَا وَصَرَّكَ دَايِرَةً أَصْطَفَا حَاشَةً
 مُحَمَّدٌ ^{صَلَوَاتُ} صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَأَلَّ وَجْهَتِيَا وَأَعْتَمَا
 مَقْتَدًا وَخَلْفَايَ مُحَمَّدًا أَوْرَدَنِي أَوَّلَ سَوْنَكِهِ جَمْدِ أَيْنِيَا بِمَشْوَا
 وَرُزْمِهِ أُولِيَايَهُ رَهْنَمَادَرِ ^{أَنَا بَعْدُ} أَنْ تَحْمِيْدَ قَوَاعِدِهَا
 الْحَمِي وَتَأْسِيْسَ مَبَانِي دُرُودِ رَسَالَتِ پَنَاهِي سُلْطَانِ بَرُوحِي وَبَرْهَانِ
 مُطْلَقِ خَاصِدِ كُونِ وَمَكَانِ صَاحِبِ قَدْرَانِ زَمَانِ فُخْرِ آلِ قَدَمَانِ
 السُّلْطَانِ ابْنِ السُّلْطَانِ ابْنِ السُّلْطَانِ ^{سُلْطَانِ مُحَمَّدِ خَانِ}
 ابْنِ سُلْطَانِ ^{بِرَادِ خَانِ} هَمِيْشَهْ أَوَّلِ سُلْطَانِ كُودُونِ جَنَابِ الْهَنَابِ
 سِرَادِقَاتِ غَزَّتْ وَكَامَرَانِي وَسِرَاپَرْدَهْ فَلَمْ أَكْسَايَ صَاحِبِ قُرْبَانِي
 بِاَوْتَادِ دَوَامِ دُرُوسَةِ أَيَّامِ مُوَكَّدِ وَخَلْدِ مُوَبَّدِ بَادِ وَفَوَاعِدِ
 سُلْطَنَتِ وَأَسَاسِ دَوْلَتِ بَرِصِيْطِ مَمْلَكَتِ وَأَقْنَابِ عَنَابِتِ
 پَادِشَاهِي اذْ فَرَقِ مَاهِ تَامَاهِي رُسْرُورَانِ مَمَالِكِ نَامَتَايِ
 تَابَانِ وَدَرْخَشَانِ بَادِ إِلَى يَوْمِ الْمِيْعَادِ أَمِيْنِ يَارِ اذْ قِ الْعِبَادِ
 فَخْرِيَا بِحُورِ تَمَامِ كُودَمِ مِنْ رِبْدَةِ تَارِيخِ نَامِ كُودَمِ مِنْ
 أَقَا نَرِيَا ^{بَلْ كَلَّ أَدَمَ بِعَجَبِ} صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ دُورِنْدَنِ
 بِرُوقَا خَاتَمِ الرُّسُلِ مُحَمَّدٌ ^{صَلَوَاتُ} صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا دَنْتَنِي دَكْرَنِ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَا هُمْ فِي الْبُرُوجِ مَقْتَضَايَ
 سَجْدَةِ لَوَايِ كَرَامَتِ بَنِي آدَمَ بِرِمْفَارِقِ أَهْلِ عَالَمٍ أَوْزَرَهُ فَرَجُ
 اِتْدِيَاكَ أَكَاخَلَتْ صُورَتُهُ **اللَّهُ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ**
 خَلَعَتْ كَيْدَ رُوبٍ وَطَغْرَايَ غَرَايَ **لَقَدْ خَلَقْنَا**
الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ عَنَوَانِ مَشْرُوعِيَّتِ اِبْلَدِي وَصِيَّتِ
 خَلَافَتِي **لَا تَجْعَلِ فِي الْأَرْضِ ظُلُمَةً** وَفَقِي أَوْزَرَهُ
 عَرَصَهُ غَبْرَادِنِ مَلَأَ اِعْلَايَهُ اِيْرشُدِ رَدِي وَأَنكَ ذَرَاتِي
 دَرِيَا تَنْدِنِ اَنْبِيَا وَاوَلِيَايَ فَضْلٍ وَنِعْمَتٍ وَزَيْدِ كَرَامَتِ اِيْلَهُ
 مَحْضُورِ مَكْرَمِ قُلُوبِ كَفِّ عَصَمَتِهِ وَحِجْرَةِ رِعَايَتِهِ بِرُورِ
 قَلْدِي وَجِلْدَةِ اَنْبِيَا دِنِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ اَلنَّبِيِّينَ
 حَضْرَتِ **مُحَمَّدٍ مَصْطَفَى** صَلَّى اَللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَرِيمِ
 قَلْدِي وَبِحِجَّتِ اِبْدِيَّةِ نَضْبَا يَادَايِدِ وَبِتَاجِ مَحْبُوبِ سِرِ
 سَعَادَتِهِ نَهَادَانْدِي صَلَوَاتِ زَاكِيَّاتِ نَامَعِدِ وَدَوْحِيَّاتِ
 وَافِيَّاتِ نَامُحَدِ وَدَايِ يَوْمِ الْمَوْعُودِ اَوَّلِ نَوْرِيَاكَ صَاحِبِ
 مَقَامِ اِدْرَاكَ سَجَائِكَ مَا عَرَفْنَاكَ وَفَقِلَّ شَانُهُ **لَوْلَاكَ**
لَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ قَايِلِ قَوْلِ **كُنْ نَبِيًّا** وَكَيْفِ خَيْرِي
كُنْ كَرِيْمًا رَهْمَايِ اِقْوَامِ سَبِيلِ وَبِشَوَايِ **وَالْحَمْدُ**

14a varağı, eserin tarihi ve hattatı, Milâdi Nisan 1598 tarihi bulunmaktadır.

[illegible]

أَمَّاؤُهُ وَخَوَانُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الرفيع من الجراح وبول
معيقب رضى الله تعالى عنها
ومن كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها
كثيرا كثيرا كثيرة

خَازِنَاؤُهُ وَخَوَانُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بلال انفق بلالا ولا تخش
من ذي القرنين اقلالا رضى
الله عنه وسلم الله على سيدنا
وخينا محمد وآله واصحابه
اجمعين وسلم قتلها كثيرا

سَلْطَانِيَّتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

المعيرة ابن شعبة والركعة
رضوان الله تعالى عليهم
وصلى الله على سيدنا وخينا
محمد وآله واصحابه وازواجه
اجمعين الطاهرين الطاهرين

خُطْبَاؤُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

ثابت بن قيس بن شماس
رضوان الله تعالى عنه وسلم الله
على سيدنا وخينا محمد وآله
 واصحابه اجمعين الطاهرين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

قَضَائَتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

علي بن ابي طالب كرم الله وجهه
ومعاذ بن جبل رضى
الله تعالى عنه وسلم الله
من كل الصابة اجمعين
الطاهرين الطاهرين وسلم قتلها

دُعَاؤُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

صار الذي قلته القريش
ارسلوا ويقلد ابراهيم رضى
الله عنه وسلم الله على سيدنا
وخينا محمد وآله واصحابه
اجمعين وسلم قتلها كثيرا

شُعْرَاؤُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

حسان بن ثابت وكعب بن
الزهير وعبد الله بن راحم
رضوان الله تعالى عليهم
ومن كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

مِنْ أُمَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ

الوكبر الصدوق رضى الله
عنه وعبد الرحمن بن عوف
رضوان الله تعالى عنه وسلم الله
على سيدنا محمد وآله وعجبه
اجمعين الطاهرين الطاهرين

وَزَوَاؤُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

ما هلا من ابراهيم رضى الله
عنه وعبد الرحمن بن عوف
رضوان الله تعالى عنه وسلم الله
من كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

أَصْحَابُ اسْرَادِ

اقرب من مالك وحذيفة
وقالهم رضى الله عنهم اجمعين
وصلى الله على سيدنا وخينا
محمد وآله واصحابه اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

مَنْ كَانَ مِنْ جِلْدِ وَابِهِ

الاسدي شريك عبد الله
من مسعود رضى الله تعالى عنه
وصلى الله على سيدنا وخينا
محمد وآله واصحابه اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

حَدَاةٌ وَسُقْرَةٌ

عبد الله بن راحم الجعفي
وعامر رضى الله عليه وعليهم
اجمعين وصلى الله على سيدنا
وخينا وخينا محمد وآله
 واصحابه اجمعين وسلم قتلها

عَمَّا لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

علي بن ابي طالب رضى الله عنه
والرفيع من الجراح وبول
معيقب رضى الله تعالى عنها
ومن كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

أَصْحَابُ شَيْبَةٍ وَبَقِيَّةِ الْمَدِينَةِ

علي بن ابي طالب رضى الله عنه
والرفيع من الجراح وبول
معيقب رضى الله تعالى عنها
ومن كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

جَمَاعَةُ دِيَارَةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

علي بن ابي طالب رضى الله عنه
والرفيع من الجراح وبول
معيقب رضى الله تعالى عنها
ومن كل الصابة اجمعين
الطاهرين وسلم قتلها كثيرا

مَنْ كَانَ مِنْ جِلْدِ قَتْلِهِ

المعيرة ابن شعبة وعبد
الله بن مسعود رضوان
الله تعالى عنهم ومن كل الصابة
اجمعين الطاهرين الطاهرين
وسلم قتلها كثيرا

هَذَا جَدُّهُ عَلَى وَثَائِقِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَتَبَهُ مِنْ بَقِيَّةِ الْوَفَائَةِ

ابتداء الرجب من ذلك قبل ولادة نبي الاسلام ابراهيم عليه السلام في اسلام خديجة اسلام زيد بن

اسلام عثمان اسلام الزبير اسلام عبد الرحمن بن عوف اسلام سعيد بن قيس اسلام طلحة بن عبيد الله سفيان بن عبيد

في الظهار اسلام اسلام عمرو بن عبسة اسلام خالد بن عبيد الظهار الدعوة امر الشعب اسلام حمزة

جمعة المشقة ابن القوي فليكن من جابر اسلام امر الضيف اخبازه صلى الله عليه وسلم في الحقيقة وانها

المعراج وفات خديجة وفات ابي طالب تزويج عائشة وسورة عرفة على القبايل عرفة على الانصار اسلام

امر المعية الاولى قبل ان المعراج كان فيها امر المعية الثانية هي النبي صلى الله عليه وسلم الى المدينة

وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه أجمعين

سعد بن معاذ رضي الله عنه والزيد بن العوام

حرسہ بمائے بوابی القسری

وصل الله على سيدنا محمد وآله وصحبه

سید ان اکبر و رضی تعالیٰ عنہ

بسم الله الرحمن الرحيم

اخته من زیاد ذکر اربعه رضی الله عنهم

الرومى ليدخل الاسود وهو الذى استناد الى الصخر

卷之四

البرقي ليعلم الاسود وهو الذي استناد

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
آله وصحبه وسلم

This image shows a page from a manuscript, likely a collection of letters or a historical document. The text is written in Arabic script, with a prominent vertical line of red ink running down the center. The red ink contains large, stylized letters, possibly indicating a section header or a specific name. The surrounding text is in black ink, with some words highlighted in red. The handwriting is dense and cursive, typical of historical Arabic manuscripts. The page is numbered '١٠٠' (100) in the top right corner.

مؤذنيه عليه السلام

مؤذنيه عليه السلام

بَابُ الْإِسْمَاءِ
عِبَادِي وَرَبِّي

حسنه وادى الفنى
حسنه وادى احد

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ

卷之四

حرسه لولم الحنذرت

وَمِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

الرسيد بن العوام
نعماء رضى الله

مجلس في سنة ١٢٨٥

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَهْلِ بَيْتِهِ

الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

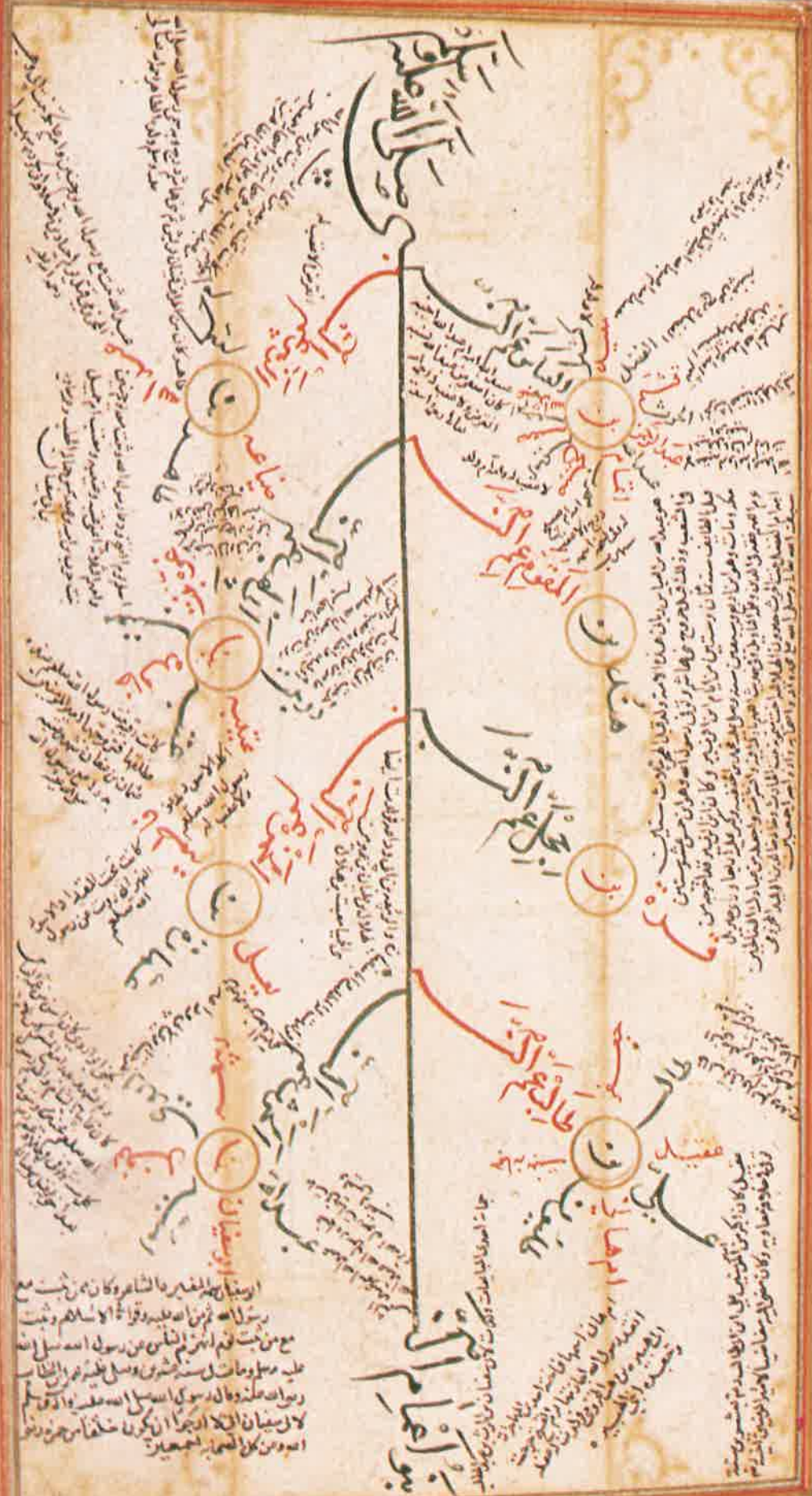
الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

الحمد لله الذي جعل في الدنيا
كل شيء رزقا لمن يشاء
ولا يعلم الخلق ما في
الغيب الا الله العليم
الخبير

This is a highly detailed and complex manuscript page from a Sufi treatise, featuring a central vertical axis with five main nodes, each containing a circular emblem and a large, stylized title in red ink. The page is densely filled with handwritten text in Arabic script, organized into columns and branches radiating from the central axis. The central axis is marked by a red line, and the nodes are connected by horizontal and diagonal lines. The titles at the nodes are: **مَعْلَمَاتُ السَّالِكِينَ** (Top), **الْمَوْجِبَاتُ** (Second), **الْمَوْجِبَاتُ** (Third), **الْمَوْجِبَاتُ** (Fourth), and **مَعْلَمَاتُ السَّالِكِينَ** (Bottom). The circular emblems contain various symbols, including geometric shapes and calligraphic elements. The text is written in black ink, with red ink used for titles and headings. The overall layout is symmetrical and hierarchical, reflecting the structured nature of Sufi teachings.

[illegible][illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible][illegible][illegible]

اول من ولدوا من ابيات

من كتاب الفقه
في الامام حسين عليه السلام
والجسد الحسيني
والجسد الحسيني
والجسد الحسيني

[illegible]

من مولد زین العابدین علی بن ابي طالب و اما ستم
سنة و تزار بعد ذلك و اربع حاکم علی بن ابي طالب
و اربع حاکم علی بن ابي طالب و اربع حاکم علی بن ابي طالب

[illegible]

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or name, with a red circular stamp below it.

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

سیدنا و خاندان محمدی علیهم السلام

والأخ محمد جعفر بن الحسن
الطاهر بن سلم حيا وبرا

مكتبة دار الفنون
مكتبة دار الفنون
مكتبة دار الفنون

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً والدين
الدين نوراً

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً
والنبي صلى الله عليه وسلم

فالمكتبة والمكتبة
مكتبة المكتبة

جمعين الطير

فما كان من ذلك من انهم قد اختلفوا في ذلك
فما كان من ذلك من انهم قد اختلفوا في ذلك

[illegible]

و در روزی که از آنجا می‌رفتند
و در آن روز که از آنجا می‌رفتند
و در آن روز که از آنجا می‌رفتند
و در آن روز که از آنجا می‌رفتند

و در این کتاب آمده است
که در این کتاب آمده است
که در این کتاب آمده است
که در این کتاب آمده است

This detail shows two panels of text from a manuscript. The top panel contains the text: "وَأَمَّا الْبَصَرُ فَهُوَ الَّذِي يَرَى الْأَشْيَاءَ بِأَعْيُنِهِ". The bottom panel contains the text: "وَأَمَّا السَّمْعُ فَهُوَ الَّذِي يَسْمَعُ الْأَصْوَاتَ بِأُذُنَيْهِ". The text is written in a clear, elegant Arabic script.

[illegible]

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

خضعة

عشر

المهله

الهيئة

انفجركم

قال الله سبحانه وتعالى

توحي من فتك انهم

ليته عليه السلام

وفي حديث

صلى الله عليه وسلم

زيت

حريمه

المهله

دوقه

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: من قال الله اعظم اربعين مرة في يوم الجمعة، غفر الله له ما مضى وما بقي.

ازواج

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ هُوَ أَلِيمٌ

توضیح من است

1

1

3

وَلَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ النَّارِ فَسَاءَ

بسم الله الرحمن الرحيم

五

الملك

卷之六

[illegible]

١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥
 ٤٩٦
 ٤٩٧
 ٤٩٨
 ٤٩٩
 ٥٠٠
 ٥٠١
 ٥٠٢
 ٥٠٣
 ٥٠٤
 ٥٠٥
 ٥٠٦
 ٥٠٧
 ٥٠٨
 ٥٠٩
 ٥١٠
 ٥١١

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

من الخلاق وعين من الأعيان أو تقوى على هذه
 البحر النورية والذن المصنعة فليزها بحر من
 المواهر ودره من الدر المواهر فيها الألفاظ
 عند لها الألفاظ من غير أن يقص من بها أيضا الترخيم و
 من قدها ما يسد وده البرسيم بقدر أسلها ما شيا
 من الأمور النورية والأشغال الزكية المرتبة والألفاظ
 الشريفة والأشغال الطيبة فليد من القيد تمام ذلك
 وتجليه وسرعة وسعة وتجليه فليد من القيد تمام ذلك
 من حيا من الألفاظ من حيا من الألفاظ من حيا من الألفاظ
 وجنوده والألفاظ على سائر عده والألفاظ من حيا من
 ومراكمه على سائر عده والألفاظ من حيا من
 السيرة الشريفة من سائر الألفاظ من حيا من

المهدية التي استخرج من جواهر خلقه ودره المهدية
 ورواها جود ما رزقها الرزاق المهدية واستخرج من
 معدن أسرار المأمور **الحمد** على منبذ الرزاق والمهدية
 واستخرج من حق أن شوق على المهدية واستخرج من
 لا الله وحده لا شريك له المهدية في مظهره وسليما
 وحبس إلى المهدية ورواها جود ما رزقها الرزاق المهدية
 وسليما ما من آثار المهدية واستخرج من معدن
 ورسول وحسب وحسب صلى الله عليه وسلم على الأوصياء
 وآلهم وأحباء واستخرج المأمور وسليما ما من
الحمد على المهدية وسليما ما من آثار المهدية وسليما ما من
 والآل وآلهم وأحباء واستخرج المأمور وسليما ما من
 يوسف وسليما ما من آثار المهدية وسليما ما من

سپاس علی الاطلاق و ستایش با شتقاق اول باری خلاق حکیم قدیم حضرت
 اولسونکه وجود عالم مل عام وجود آنک بحر جود ندن بر قطره در و شهود نور ظهور
 آنک ظهور نور شهودن بر خه در بر مبدعد که بر کلمه کن ایله بونجه بیک کلمات مقابون
 ام الکتابک لوح فطره اوزره تصویر بسوردی وجود انش کلمه جامع و هم صیحه کامله
 قلوب عالم نسخه شدن انتخاب ایدوب لطیف دوزد بکه اینچده صور جمله معانی و کلمات
 سبع المثنی تجرید بسوردی بر مخرعد که محص صطفی و خلوص اجناب ایل حضرت **آدم صبی**
علیه السلام مجموعه سندن کیرن قلوب خمر طینه **آدم سدار بعین عالم** موجی اوزره دست
 قدرت و پرکار اادت بر نه دایره وجود صفحه شهر عالم اوزره زرع اندی
و لقد کرمنا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر مقتضا سنجه لوی کرامت بنی آدم بر وفا
 اهل عالم اوزره فرع اندی کا خلعت صورتله **انا الله یفک خلق آدم علی صورته** خلعتین
 کیدروب و طغرای غرای **لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم** عنوان منشور طینت
 ایلدی وصیت خلافتی **اینها علی فی الارض خلیفه** و فقی اوزره عرسه غبارن ملا
 علایه ایرشدردی و آنک زلق دریا شندن انبیا و اولیای فضل و نعمت و مزید کرامت